

ЛАДУ І ДАБРАБЫТУ ў 2003 ГОДЗЕ ЗЫЧЫМ УСІМ СУАЙЧЫННІКАМ. БУДЗЕМ РАЗАМ!

пра-
яш-
сп

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

1.8 студзеня 2003 года, №№ 1-2 (2819-2820)

Цана 300 рублёў

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Хроніка жыцця

СУПЕРАТЗЛЬ "МІНСК" АДКРЫТЫ ДЛЯ ГАСЦЕЙ

Пасля доўгай рэканструкцыі ў цэнтры беларускай сталіцы зноў адкрыты атэль "Мінск". Першых гасцей ён прыняў на ўрадавыя калядных і навагодніх свят.

Гэта першы чатырохзорачны атэль у Беларусі. Яго рэканструкцыя вялася буйной будаўнічай кампаніяй Турцыі. Затраты, якія склалі 19 мільёнаў долараў, акупаюцца, як чакаецца, за тры гады. Кошт сутачнага пражывання ў аднамесным нумары ў "Мінску" абыдзецца ў сярэднім у 100 долараў. Але ёсць тут і паспраўднаму каралеўскія апартаменты.

"ЦЮМЕНЬАГРАМАШ" ПРАДАЕ "МТЗ"

Мінскі трактарны завод адправіў у Цюменскую вобласць першую буйную партыю магнутных гусенічных машын.

Функцыі прадаўца беларускай тэхнікі ўзяло на сябе мясцовае б'яднанне "Цюменьаграмаш", якое таксама будзе выконваць гарантыйнае абслугоўванне мінскіх трактароў. У сувязі з гэтым цікавасць да іх вырасла сярод работнікаў дзяржаўных аграпрадпрыемстваў і фермерскіх гаспадарак Сібіры. На Мінскі завод паступілі заяўкі ад цюменцаў на новыя прамыя пастаўкі сельгастэхнікі.

ПАКАРЫЛА ПРАГУ

Маладая спявачка з Магілёва Наталля Падольская стала пераможцай прэстыжнага Міжнароднага фестывалю "Unloversetalent Prague-2002", які прайшоў у сталіцы Чэхіі чацвёрты раз.

Гэты год быў паспяховым для Наталлі: летам яна заняла трэцяе месца на конкурсе маладых выканаўцаў на Міжнародным фестывалі мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску".

ШЭДЗЬРЫ ВУСНАЙ І НЕМАТЭРЫЯЛЬНАЙ СПАДЧЫНЫ ЧАЛАВЕЦТВА

Заяўка на ўключэнне фальклору ўсходняга Палесся ў спіс ЮНЕСКА "Шэдзёры вуснай і нематэрыяльнай спадчыны чалавецтва" падрыхтавана беларускімі вучонымі.

У рабоце над ёю прынялі ўдзел вядучыя спецыялісты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры, інстытута мастацтвазнаў-

ства, этнаграфіі і фальклору НАН, Беларускага дзяржаўнага інстытута праблем культуры, Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ф.Скарыны.

Як паведаміў кандыдат гістарычных навук, кіраўнік міжнароднага аддзела Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры Аляксей Пазнякоў, спіс ЮНЕСКА "Шэдзёры вуснай і нематэрыяльнай спадчыны" будзе складацца другі раз. У конкурсе на ўключэнне ў цяперашні пералік прэтэндуюць аб'екты культуры з 60 краін. Летам 2003 года толькі 20 лепшых з іх выбера журы, у склад якога ўвойдуць прафесійныя этнографы, дзеячы культуры, нават прэзідэнты краін і манархі.

Палескі рэгіён унікальны тым, што тут да нашых дзён захаваліся традыцыі, звычаі, рытуалы, страчаныя іншымі славянскімі народамі. Прадстаўлены фальклор усходняга Палесся сямейнымі абрадамі, міфалогіяй, замовамі, гістарычнымі і рэкруцкімі песнямі, казкамі і музыкай.

СУСТРЭЧЫ З НАВАГОДНІМІ ЦУДАМІ

Сапраўдныя навагоднія чуды чакваюць юных глядачоў у Беларускай дзяржаўнай тэатры лялек. Як расказала галоўны адміністратар тэатра Ларыса Юдзіна, дзеці змогуць убачыць чарадзейныя казкі "Кот у ботах", "Русалачка", "Чароўная лампа Аладзіна" і "Чырвоная шапачка".

А перад кожным спектаклем хлопчыкаў і дзяўчынак чакае сустрэча з "масцітым Дзедам Марозам Беларусі". У гэтай ролі вось ужо 40 гадоў выступае заслужаны артыст рэспублікі Уладзіслаў Уласаў.

Дзеці змогуць таксама паўдзельнічаць у віктарынах, розных конкурсах і, вядома, прайсціся ў сапраўдным карагодзе вакол прыгажуні ёлкі. Акрамя таго, для гасцей будуць адкрыты дзверы музея тэатральных лялек.

АЛЕНА ЗУБРЫЛАВА – ЛЕПШАЯ

Лепшай з беларускіх біятліністкаў на другім этапе Кубка свету ў Швецыі стала Алена Зубрылава.

У праведзенай спрынтарскай гонцы яна трапіла ў дваццатку лепшых, што, на думку спецыялістаў, улічваючы яе дзесятае месца ў першым аналагічным старце, для пачатку сезона даволі надрэнна. На гэты раз вопытную біятліністку падвяла недакладная стральба са становішча стаячы. Хоць першы агнявы рубаж яна завяршыла трэцяй, пасля двух кубкавых этапаў у гэтай дысцыпліне Зубрылава займае восьмае месца.

Падрыхтавала Таццяна КУВАРЫНА.

МІНСК НАВАГОДНІ

Фотарэпартаж Яўгена КАЗЮЛІ.

Віншаванні

ГАЛАНДЫЯ

Я і мой муж удзячныя вам за газету "Голас Радзімы", якую атрымліваем. З вялікай цікавасцю чытаем, як наша Радзіма – Рэспубліка Беларусь – з кожным годам становіцца ўсё больш прыгожай і заможнай.

Зычым поспехаў "Голасу Радзімы". Калі атрымліваем газету, заўсёды радуемся, яна цікавая і разнастайная.

У навагоднюю ноч узнялі бакалы за родную Беларусь, мір і спакой у свеце.

З павагай да вас

Надзея ОСТЭРБАН.

ІСПАНІЯ

Мае шанюныя, ішчаслівага вам Новага года і вясельых Каляд!

Жадаю вам таксама, каб ішчасце было бязмёрным, здароўе, як у волата, каб усе вашы жаданні і добрыя сны здзейсніліся і ўсё было так, як вы гэтага жадаеце.

Не шукайце ішчасця далёка, яно знаходзіцца на вашай дарозе, не праходзьце міма.

Пакуль жыву, заўсёды ваша

Лідзія ПІНЧУК.

ЛЯТВІЯ

Латвійскае таварыства беларускай культуры "Сьвітанак" вінішу калектыву рэдакцыі і ўсіх чытачоў газеты "Голас Радзімы" з Новым годам, Нараджэннем Хрыстовым і Калядамі! Зычым усім у 2003 годзе здароўя і дабрабыту, а таксама плёну ў справе захавання і адраджэння нашай мовы, культуры, традыцый. Шчыра дзякуем рэдакцыі за надрукаванне матэрыялы аб нашых вечарынах.

Рада ЛТБК "Сьвітанак".

МАЛДОВА

Беларуская абшчына Рэспублікі Малдова вінішу ўсіх супрацоўнікаў газеты "Голас Радзімы" з Нараджэннем Хрыстовым і Новым годам!

Мы, вашы чытачы, усе розныя, жывём у розных краінах, а газета нас аб'ядноўвае. Няхай жа весткі ад нас, як маленькія ручайкі, дапамогуць газэце стаць вялікай паўнаводнай інфармацыйнай ракой. Няхай сплёняцца ўсе вашы творчыя планы. Паспехаў! Мы з вамі.

Вячаслаў

ІГНАЦЕНКА,

намеснік старшыні Беларускай абшчыны.

на слыху

ПАКЕТ АКЦЫЙ ПРАДАДЗЕНЫ

"Слаўнафтабанк", які прадстаўляе інтарэсы нафтавай кампаніі "Сібнафта", набыў беларускі пакет акцый НДК "Слаўнафта".

Як гаворыцца ў афіцыйнай інфармацыі Беларускай валютна-фондавай біржы, пакет акцый "Слаўнафта" быў прададзены за 6,6 мільярда расійскіх рублёў (207 мільёнаў долараў).

НА ЗДЫМКУ: поўным ходам вядзецца рэканструкцыя Мазырскага нафтаперапрацоўчага завода, 42,5 працэнта акцый якога належалі кампаніі "Слаўнафта".

ФОТА БЕЛТА

грошы

НОВАЯ БАНКНОТА

3 20 снежня 2002 года ўведзены ў абарачэнне білет Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь годнасцю 50 000 рублёў узору 2000 года.

Білет зроблены на спецыяльнай таніраванай паперы бірузовага колеру з ахоўнымі валокнамі, лакальным вадзяным знакам — адлюстраваннем вежы Мірскага замка і ахоўнай ніткай.

Памер банкноты — 150 x 74 міліметры.

Сюжэт асноўнага відарысу вонкавага боку банкноты — замак у гарадскім пасёлку Мір Карэліцкага раёна Гродзенскай вобласці.

Каб аблягчыць кантроль за сапраўднасцю і палепшыць ахову банкноты, уведзены новы элемент — фарба, якая змяняе колер (ОВІ). Гэтай фарбай надрукавана разетка з абзначэннем наміналу банкноты "50 000", размешчаная справа ад асноўнага відарысу ўверсе. Пры змяненні вугла нахілу банкноты колер фарбы мяняецца ад залацістага да зялёнага.

Справа ад асноўнага відарысу ўнізе размешчаны скрытыя літары "РБ", якія можна ўбачыць пры разглядзе банкноты

пад вострым вуглом.

З правага боку ад асноўнага відарысу размешчана панарама Мірскага замка, якая сумяшчаецца на прасвет.

Сюжэт асноўнага відарысу адваротнага боку — дэкаратыўны калаж з архітэктурных элементаў Мірскага замка (фрагменты кладкі крапасных сценаў, флюгер палаца і вежы, галерэя замкавай (крапасной) сцяны, дзверы, акно і г.д.).

Серыйны нумар складаецца з дзвюх літар серый і сямізначнай лічбы.

Упраўленне інфармацыі Нацыянальнага банка.

спорт

"ГОЛ" ЁЗАФА БЛАТЭРА

У Мінску прэзідэнт Міжнароднай федэрацыі футбола (ФІФА) Ёзаф Блатэр адкрыў штучнае поле ў крытым футбольным манежы.

Гэта першае такое збудаванне ў рэспубліцы. Штучнае футбольнае пакрыццё набыта для Беларусі ў рамках праграмы ФІФА "Гол". Сучаснае пакрыццё каштуе 600 тысяч долараў ЗША, аднак Беларусь яно абышлося ў 400 тысяч долараў. Канадская фірма-вытворца знізіла кошт сваёй прадукцыі толькі таму, што яна ўдзельнічае ў праграме дапамогі пад эгідай такой аўтарытэтнай арганізацыі, як ФІФА. Адсюль, дарэчы, і вельмі жорсткія патрабаванні да якасці работ. У манежы рознасць вышыні бетоннага падмурка не павінна перавышаць 1 міліметр на кожны квадратны метр.

НА ЗДЫМКУ: Ёзаф БЛАТЭР у час сустрэчы з юнымі футбалістамі.

ФОТА БЕЛТА

стасункі

Пасляслоўе да свята ў Чарнаўцах — Дня "Голасу Радзімы"

"ДЗЕ МЫ ХАДЗІЛІ, ДЗЕ МЫ ГУЛЯЛІ!"

Гучыць са сцэны актавай залы Букавінскай дзяржаўнай медыцынскай акадэміі беларуская песня. Акампанемент — дуда, гармонік, бубен. Шчыруе гурт "Вячоркі". Яшчэ яго называюць "Тры Міколы і Алег", бо ў складзе ансамбля прафесар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Мікалай Сірата, навуковы супрацоўнік навукова-даследчай лабараторыі беларускага фальклору БДУ Мікалай Котаў, саліст хору Белдзяржтэлерадыё Мікалай Клім і прафесар Беларускага ўніверсітэта культуры Алег Аляхновіч.

"Дзе мы хадзілі, дзе мы гулялі, да вас у госці завіталі!"

А былі мы ў гасцях на Украіне ў чарнавіцкіх беларусаў. Запрашэнне прыйшло з Чарнаўцоў, а выдзеліў грошы на дарогі і саздзейнічаў, каб гэта сустрэча адбылася, Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь.

З Мінска нас прыехала шасцёра: тры Міколы і Алег, галоўны спецыяліст камітэта Міхась Рыбакоў і я, адказны сакратар газеты "Голас Радзімы" Віктар Мацюшэнка. А ў Чарнаўцах да нашай дэлегацыі далучыліся Ірына Аржахоўская, прэзідэнт Усеўкраінскага саюза беларусаў, і трэці сакратар Пасольства Беларусі ва Украіне Уладзімір Сцяпук. Вось такая прадстаўнічая дэлегацыя атрымалася!

У зале акадэміі сабраліся сябры беларускіх суполак (у Чарнаўцах іх дзве — культурна-асветнае таварыства беларусаў і таварыства ўкраінска-беларускай культуры) і студэнты-медыкі. Імпрэза была незвычайная: мы праводзілі свята газеты "Голас Радзімы". У фае на сталах ляжалі стосы нашай газеты, а ў зале размесцілася выдатная выстава фотакарэспандэнта "Голасу Радзімы" Яўгена Казюлі "Нёманскі шлях", прысвечаная народным песням Я.Купалу і Я.Коласу. Землякі ўважліва і нека далікатна гарталі газеты, углядаліся ў краявіды Беларусі, а гурт "Вячоркі" настальгічна спяваў "Явар і каліну" на словы Янкі Купалы:

"Чуецца музыка дзіўная..."

Пранікнёна ў ансамблевых спевах гучаў тэнар Мікалая Кліма.

"...Шпэццўца явар з калінаю..."

— Газета "Голас Радзімы" — адзіная для нас крынічка звестак з Бацькаўшчыны, — сказаў Ігар Ільін, намеснік старшыні Чарнавіцкага культурна-асветнага таварыства беларусаў. — Мы вельмі рады, што яе рэдакцыя адгукнулася на наша запрашэнне і гэтак творча паставілася да нашай сустрэчы.

А "Вячоркі" ў гэты час ужо спявалі беларускія калядкі — пачалася прэзентацыя кніжкі "Беларускія традыцыйныя каляндарныя святы" Мікалая Котава. Нашы чытачы, канешне, добра памятаюць яго публікацыі ў газеце "Голас Радзімы", прысвечаныя беларускай народнай святочнай культуры. У 2002 годзе наша рэдакцыя выпусціла іх асобным выданнем, і мы прывезлі кніжку на Украіну, каб падараваць іх нашым землякам. Прадстаўляючы свой твор, Міко-

ла Котаў падкрэсліў, што гэты зборнік быў спецыяльна арыентаваны на патрэбы землякоў у замежжы.

Ірына Аржахоўская з задавальненнем прыняла важкі пакунак:

— Вельмі карысная кніжка. У нашых беларускіх суполак яе даўно чакаюць. Будзе на чым вучыцца, як ладзіць Каляды, Саракі, Сёмуху, Спасаўкі!

А як жа! У госці ж не ездзяць з пустымі рукамі. Далей былі падарункі чарнавіцкім беларусам ад Камітэта па справах

рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь у выглядзе розных кніжак, нотных зборнікаў і відэааксетаў, якія прывёз Міхась Рыбакоў, і сувеніры ад пасольства Беларусі, што ўручыў Уладзімір Сцяпук.

Алег Аляхновіч ужо наладзіў дуду, і загучала старажытная беларуская музыка. Зала сцішылася, услахоўваючыся.

Дамінуе ж у "Вячорках" Мікалай Сірата, вядомы ў Беларусі кампазітар і збірльнік фальклору. Дарэчы, ён украінец па паходжанні, даўно, з 1964 года, садзейнічае захаванню беларускіх традыцый.

— Але родную ўкраінскую мову я не забыў і ведаю яе, як пяць пальцаў на сваёй руцэ!

І тут жа пачынае размаўляць з публікай па-ўкраінску.

Патрафляючы свайму кіраўніку і маладой публіцы ў зале, "Вячоркі" заводзяць украінскую песню "Ой, гуцулка Ксеня".

Дарэчы, усе чатыры Міколы і Алег — цікавыя суразмоўцы. Тут, безумоўна, сказваецца добрае веданне фальклору і прафесіяналізм выкладчыкаў. Свае музычныя нумары яны суправаджаюць каментарыямі, даючы тлумачэнні да абрадавых песень, расказваюць пра беларускія музычныя інструменты і жартуюць нястомна.

Загучала беларускае танга, музыку якога напісаў Мікола Сірата, а Мікола Котаў пачаў запрашаць дзяўчат на танец. І не мінуў Ірына Аржахоўскую — пайшлі ў пары між радамі, ладна вытанцоўваючы. А потым узрушаная спадарыня Ірына выйшла

на сцэну і заспявала, дэманструючы выдатнае меца-сапрапа:

"Каб любіць Беларусь нашу родную, Трэба ў розных краях пабываць!..."

Да канцэрта пачалі далучацца мясцовыя артысты, сябры беларуска-ўкраінскіх суполак.

Выконваліся песні на рускай і ўкраінскай мовах,

прагучаў пераклад з беларускай мовы на ўкраінскую,

верша Пятра Брыўкі "Вясёлка".

Падарункі і ракладчыкі Віталь Дземчанка прысутнічаў у зале.

Ён таксама сябар Чарнавіцкага таварыства ўкраінска-беларускай культуры.

Мы падаравалі яму экзэмпляры "Голасу Радзімы", дзе быў надрукаваны згаданы верш, а ў адказ ат-

рымалі зборнік яго паэтычных твораў.

Пасля вечарыны ўдзельнікі доўга не разыходзіліся. Хацеліся яшчэ пагаварыць, больш ведацца адзін пра аднога.

— У Чарнавіцкай вобласці жыве каля 3 000 беларусаў. Мы гуртуемся вакол нашых таварыстваў. Адно толькі замінае, што людзі заклапочаны праблемамі асабістага выжывання. Тут, у Чарнаўцах, склалася цяжкае эканамічнае становішча, і многія з беларусаў не маюць працы і добрага заробку, — казаў старшыня Чарнавіцкага таварыства ўкраінска-беларускай культуры Яўген Гардзейчык. — Мы ведаем, што і ў Беларусі ёсць свае складанасці, таму не просім дапамогі. Толькі аднаго хацелася б: наладзіць эканамічныя стасункі з Радзімай, каб мець мажлівасць зарабляць грошы для нашай дзейнасці.

Ірына Аржахоўская падтрымала размову:

— Чарнавіцкае культурна-асветнае таварыства яшчэ маладое. Толькі нядаўна мы прынялі яго ва Усеўкраінскі саюз беларусаў.

Вельмі хочацца яму дапамагчы, але нашы сродкі таксама абмежаваныя. Усе разам вучымся зарабляць. Па нашых звестках, на Украіне беларусы займаюць першае месца па колькасці кіруючых кадраў у прамысловасці і навуцы, што гаворыць аб вялікім даверы да беларусаў. Гэты патэнцыял мы маем намер выкарыстаць. На Украіне некаторыя галіны народнай гаспадаркі працуюць добра, варты ўсталяваць кантакты з вытворцамі з Беларусі. Есць у нас група дасведчаных эканамістаў рым стварыць асацыяцыю прадпрыемстваў-беларусаў...

Саліруюць І.Аржахоўская і М.Котаў.

потым звярнуцца да Беларусі з пэўнымі прапановамі. Мяркуем яшчэ стварыць фонд спрыяння беларускай культуры на Украіне. Але гэта толькі шлях да забеспячэння нашай галоўнай мэты — культуралагічнай работы сярод беларусаў.

Яўген Гардзеічык дадаў:

— Мы, беларусы, сцвярджаем тут, што ўкраінскі і беларускі народы маюць адны гістарычныя, культурныя і рэлігійныя карані. І калі кажам пра адраджэнне культуры і духоўнасці, то маем на ўвазе адно цэлае. Наша свята гэта выдатна прадэманстравала!

На другі дзень гурт "Вячоркі" даў канцэрт у Чарнавіцкім політэхнічным тэхнікуме, дзе працуе намеснікам дырэктара па навучальнай рабоце Ігар Ільін. А вечарам тры Міколы і Алег у інтэрнаце тэхнікума зрабілі незвычайныя вячоркі: разам са студэнтамі адыцавалі "Лявоніху" і "Гапак", завялі "Карагод дружбы" і навучылі іх спяваць беларускія песні. Для маладых людзей гэта было незвычайным і пазнавальным, бо іх пакаленне вырасла за апошнія 10 год, амаль не маючы стасункаў з суседнімі народамі і яго культурай.

Я і Міхась Рыбакоў зранку накіраваліся ў цэнтр Чарнаўцоў, каб выканаць свае дадатковыя прафесійныя абавязкі. Міхась меў сустрэчы ў Дэпартаменце па справах нацыянальных меншасцей і міграцыі і Упраўленні культуры Чарнавіцкай вобласці, а я скіраваўся ў рэдакцыю газет "Букавіна" і "Чарнаўцы". Мы інфармавалі калег аб дзейнасці ўкраінскіх аб'яднанняў у Беларусі і цікавіліся, чым могуць дапамагчы гэтыя ўстановы нашым беларускім суполкам і якім чынам Беларусі бок можа быць карысным у гэтай справе.

Гістарычна складалася, што Букавіна — шматнацыянальны край з талерантнымі традыцыямі з часоў Аўстра-Венгерскай дзяржавы. Трэба адзначыць, нашым суполкам у Чарнаўцах не адмаўляюць у дапамозе, калі яны звяртаюцца са слухнымі прапановамі. Аб адным было толькі шкадаванне: скараціліся культурныя стасункі Букавіны і Беларусі, што не на карысць беларускай дыяспары. Адзіным пакуль што застаецца Міжнародны конкурс выканаўцаў украінскай песні імя Івасюка, у складзе журы якога пастаянна бывае народны артыст

Выступаюць "Вячоркі".

Беларусі Анатоля Ярмоленка. А яшчэ была прапанова правесці ў адной з абласцей Беларусі Дні культуры Букавіны і, адпаведна, Дні беларускай культуры ў Чарнаўцах. Міхась Рыбакоў абяцаў давесці гэта пажаданне ўкраінскага боку да зацікаўленых асоб у Беларусі.

Адметна, што можа наладзіцца супрацоўніцтва "Голасу Радзімы" з мясцовымі сродкамі масавай інфармацыі. Газеты "Букавіна" і "Чарнаўцы" выказалі згоду на друкаванне матэрыялаў аб дзейнасці мясцовых беларускіх суполак, выдатных беларусаў Украіны і абмене інфармацыяй аб жыцці ўкраінскай і беларускай дыяспары ў нашых краінах.

А затым была экскурсія па горадзе. Яе правёў Уладзімір Стрэчын, сябра таварыства ўкраінска-беларускай культуры, шчыры беларус, які выдатна ведае гісторыю Букавіны і, гэта бачна, любіць Чарнаўцы. Хай будзе добра вам тут жыць!

Калі наша дэлегацыя ад'язджала дадому, на чыгуначным вакзале сабралася даволі многа праважатаў. Пераадолеўшы хваробу, прыехаў развітацца Віктар Кільчыцкі, старшыня Чарнавіцкага культурна-асветнага таварыства беларусаў. Сказаў пранікнёна:

— Вы паднялі нашу годнасць! Сяброў не забываюць. Таму хочацца павіншаваць з Новым, 2003 годам і Калядамі!

Яўгена Гардзеічыка, які арганізаваў свята газеты "Голас Радзімы" ў Чарнаўцах;

Максіма Кандраценку, які нас сустракаў;

Ігара Ільіна, які ўладкоўваў нас на начле;

Уладзіміра Стрэчына, нашага экскурсавода;

Віктара Кільчыцкага, нашага праважатага, і ўсіх чарнавіцкіх беларусаў.

Вясёлых свят, сябры!

Віктар МАЦЮШЭНКА.

Прафесары Мікалай СІРАТА, Алег АЛЯХНОВІЧ і кіраўнікі Чарнавіцкага культурна-асветнага таварыства Віктар КІЛЬЧЫЦКІ і Ігар ІЛЬІН.

Фота Мікалая КОТАВА і аўтара.

візітоўка

САЛОДКАГА ЖЫЦЦЯ ў НОВЫМ ГОДЗЕ!

Новы год і Каляды — святы асаблівыя. Нават тыя, хто ўжо даўно не спадзяецца ні на якія чуды, чакаюць яго з хваляваннем. Гэтыя дні — падстава сказаць сабе: я пражыў яшчэ адзін год і паверыць, што ўсё яшчэ будзе добра. Трэба толькі аддаць належнае сабе, свайму жыццю і захацець зрабіць яго больш прыгожым. Людзі любяць гэтае свята і загадзя рыхтуюцца да яго, як ні да якога іншага. Ёлка, шампанскае, торт, свечкі. Які Новы год без гэтых важных, дарагіх дробязей?

Беларускія кандытары кажуць, што няма іншых дзён у годзе, калі іх прадукцыя становіцца такой папулярнай. Праўда, на 8 Сакавіка нашы людзі таксама скупляюць салодкае. Але ж толькі пад Новы год кандытары працуюць у тры змены без выхадных. Штодзень у святочныя дні ў Мінску выпускаецца 32 тоны салодкай прадукцыі (звычайна 25 тон), з якіх 8,8 тоны тартоў і 48,5 тысячы пірожных. Салодкі пачастунак можна будзе набыць без праблем і на гэтыя Каляды.

Самы буйны вытворца хлебабулачных вырабаў "Мінскхлебпрам" да Новага года вырабіў ажно 15 тон тартоў. Большая частка з іх змяніла да свята сваё аздабленне. У 26 фірменных секцыях прадпрыемства, якія працуюць у Мінску, з'явіліся новыя вырабы: тарты "Навагодні", "Тры парасяты" і іншыя. Усе магазіны прапануюць спажывцам заказаць уласны непаўторны торт па асабістым эскізе.

ліся новыя прадпрыемствы, якія вырабляюць элітную кандытарскую прадукцыю. Адно з улюбёных месцаў салодкаежак Мінска — кафэ-кандытарская "Салодкі Фальварак", дзе тарты і пірожныя на самы вытанчаны густ. Характэрна, што, нягледзячы на высокі кошт, заказаў на навагодні салодкі пачастунак было так многа, што іх ледзь паспелі выканаць.

Цяпер асабліва ўвага надаецца вырабу паўфабрыкатаў — і кандытарскіх, і мясных. Намеснік

начальніка Галоўнага ўпраўлення спажывецкага рынку Мінгарвыканкама Аляксей Багдановіч кажа на гэты конт: «Прышоў час, калі варта думаць, як аблячыць гаспадыні прыгатаванне святочнага стала. Мы імкнёмся, каб нашы спажывцы маглі заказаць любія паўфабрыкаты, калі ім зручна. На выставе, праведзенай у час пасяджэння гарадскога кулінарнага савета, было прадстаўлена 400 найменняў паўфабрыкатаў, кулінарных і кандытарскіх вырабаў, сярод якіх 60 новых».

Такім чынам, гандлёвыя прадпрыемствы сталіцы пастараліся ўпрыгожыць навагодні стол і падарыць радасць кожнай сям'і.

Алена СПАСЮК.

НА ЗДЫМКАХ: Людміла ПРОВАВА, дырэктар кафэ-кандытарскай "Салодкі Фальварак", прадстаўляе вырабы свайго прадпрыемства; салодкая прыгажосць да каляднага стала. Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

зваротная сувязь

ЗЫЧЫЦЬ "ЛА СТРАДА"

Праграма "Ла Страда Беларусь" і грамадскае аб'яднанне "Беларуская асацыяцыя маладых хрысціянскіх жанчын" віншуюць вашу выданне з Новым, 2003 годам і Нараджэннем Хрыстовым!

Мы выказваем вам шчырую прыязнасць за ўвагу, якую вы праявілі да дзейнасці праграмы "Ла Страда", за дакладнае асвятленне праблем гандлю жанчынамі і насілля ў адносінах да жанчын. Спадзяёмся, што ў 2003 годзе наша супрацоўніцтва будзе развітаццям і мацнець.

Няхай у новым годзе ўсе змены прыносяць вам толькі поспех і дабрабыт!

З найлепшымі пажаданнямі
Беларуская асацыяцыя маладых хрысціянскіх жанчын і праграма "Ла Страда Беларусь".

музейная зала

БЫВАЙ, ЗБРОЯ!

У Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Беларусі падзея: фонды папоўніла каштоўная старажытная зброя — пісталет, зроблены ў 1894 годзе.

Ва Упраўленне ваеннай контрразведкі яго перадаў жыхар Гродна. Як мяркуюць спецыялісты, пісталет належаў аўстра-венгерскаму афіцэру — удзельніку першай сусветнай вайны. Падобных у свеце набярэцца не больш за дзве сотні экзemplяраў. Так што застаецца толькі здагадацца, колькі каштаваў бы гэты рарытэт на "чорным" рынку. Ваенныя контрразведчыкі перадалі музею пісталет у якасці экспаната, які мае культурную і гістарычную каштоўнасць.

Таццяна ХРАПІНА, "Мінск-Навіны".

здэрэнні

СУД НАД СКІНХЭДАМІ

У Віцебску асуджаны чатыры юнакі ва ўзросце ад 16 да 21 года, якія адносяць сябе да так званых скінхэдаў. Усім было інкрымінавана распальванне міжна-

цыянальнай варожасці, а таксама разбой. Тэрмін пакарання — ад трох да шасці гадоў.

Фота БелТА.

НЕ ДАЗВОЛІЛІ "СПЛЫСЦІ" КАЛЕКЦЫІ

Музей землярэства геаграфічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта папоўніўся адразу 728 экспанатамі.

Гэта ўнікальная калекцыя рэдкіх мінералаў, якую не легальна спрабавалі вывезці ў Еўропу, але гродзенскія таможнікі не дазволілі. Сярод іх некалькі ўзораў чараіту, амазаніту, араганіту, украпленні крысталаў рубіну ў гнейсавай пародзе, лабрадор, раданіт, нефрыт...

Многія экспазіцыі маюць яго. Цяпер у беларускім музеі каля дваццаці тысяч экспанатаў. Штогод тут праходзіць традыцыйная міжнародная мінералагічная выстава-кірмаш з удзелам калекцыянераў з гарадоў Сібіры, Урала, а таксама Кіева, Харкава, Адэсы, Калінінграда, Польшчы і нават далёкай Рэспублікі Конга.

Галіна ВІР.

«ГРАМАДЗЯНІН СВЕТУ» — АЛЯКСАНДР ПАТУПА

Век жыві, век вучыся. Парадокс чалавечых узаемаадносін у тым, што колькі б гадоў ты ні ведаў чалавека — не ведаеш пра яго нічога. Гэту ісціну прыйшлося прызнаць пасля таго, як задалі пытанне, ці добра я ведаю чалавека, які за межамі радзімы даўно залічаны ў нешматлікую элітарную касту «Грамадзянін свету». Дарэчы, вядома, што сапраўды значныя людзі свайго часу звычайна сціплыя і нясіхільныя патрабавачы прыжыццёвых помнікаў.

Так здарылася, што неаднаразова рыхтуючы каментарыі, беручы інтэрв'ю на тэмы багатага на падзеі жыцця ў Беларусі апошніх дзесяці гадоў, пра свайго візаві я ведала толькі агульнавядомае: фізік, бізнесмен, пісьменнік, праваахоўнік, кіраўнік Цэнтра даследаванняў будучыні, філосаф, палітолаг, аналітык, старшыня Беларускага саюза прадпрыемстваў...

Дык хто ж ён, спадар Патупа? Многія чамусьці перакананы, што Аляксандр Сяргеевіч родам з Адэсы. Відаць, 3-за яго саркастычнага характару, нестандартнага мыслення і ўмення прадказваць дрэннае, але з абавязковай надзеяй на лепшае. Аднак Адэса аказалася ні пры чым, бо ўсе свае таленты спадар Патупа атрымаў ад трох народаў, трох незалежных дзяржаў, грамадзянінам якіх лічыцца сябе па сённяшні дзень: Украіны — нарадзіўся ў слаўным горадзе Севастопалі. Расіі, дзе скончыў Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ламаносава. Беларусі — бо адбыўся тут як асоба.

Лёс тройчы выпрабуе яго на стрываласць. Першы раз у кастрычніку 1945 года, калі Аляксандру было ўсяго восем месяцаў. Ён называе яго «выпрабаванне агнём». Бацька быў ваеннаслужачым, таму раптоўны службовы перавод з Севастопалю ў Краснадарскі край быў толькі кароткім радком у біяграфіі такіх сем'яў. Але калі б маці, збіраючы рэчы і ціха аплакваючы свае спадзяванні на служэнне мастацтву (мела адукацыю тэатральнага рэжысёра), ведала, што перавод у Ейск запатрабуе ад яе зусім іншай ахвяры... На адным з перагонаў раптам загарэўся вагон поезда, у якім ехала сям'я Патупы: бацькі, яго зводны брат (ад першага шлюбу маці), бабуля і ён у выглядзе маленькага, туга сплітага чалавечка-скрутка. Ратуючыся, усе выскоквалі з вокнаў вагона, які імчаўся ў агні. Сашу бацька выкінуў, спадзеючыся на чужыя рукі. Яны сапраўды ўсе пачуліся засталіся жывымі. Толькі рэчы, дакументы — усё, што ўзялі з сабой да новага месца жыхарства, згарэла. І Саша яшчэ доўга ляжаў у бальніцах, змагаючыся за ўласнае жыццё.

Выпрабаванне вадой таксама прайшоў без страт. Адночы Чорнае мора пацягнула яго ў сваю глыбіню, але дзіцячыя сіл хапіла выплыць. Успамінаючы, Аляксандр Сяргеевіч гаворыць: «Гэта было б для мяне вельмі банальным — патануць. Бо наперадзе былі яшчэ медныя трубы!»

А «медныя трубы» прагучалі непрыкметна, бо «несур'езны гэты занятак — захапляцца іх званам». Тым больш, што, на думку Патупы, «жыццё, калі ўмець яго цаніць, становіцца такім цікавым, што

няма калі слухаць медныя гукі «му».

Цяпер становіцца модным даведвацца пра сваё паходжанне, ствараць «радаслоўнае дрэва». Патупа на пытанне пра сямейныя карані адказаў: «Я ж нарадзіўся ў эпоху вялікага маўчання. Не толькі жыццёва важным, але і вышэйшай грамадзянскай долі было ўтойванне каранёў роду. Неабходна было забыць назу і імя ўсіх сваіх продкаў. І тройчы забыць, калі яны былі не «таго» паходжання. Мае бацькі дакладна прытрымліваліся гэтых правіл да канца сваіх дзён. Бацька памёр у 1977 годзе, а маці, дажыўшы да таго званай галоснасці і перабудовы, так і не навярнула ва ўсё гэта і часта паўтарае вядомае чатырохрадкоўе: «У нас тэпер эпоха гласнасці. Товарищ, верь, пройдет она. И Комитет госбезопасности припомнит наши имена».

Аднак ведаю, што мама нарадзілася ў Варшаве, там, дзе вучылася бабуля. А дзед, па афіцыйнай версіі, загінуў на грамадзянскай вайне. Па неафіцыйнай, ён нібы праз Харбін трапіў у Амерыку і там знік (згінуў, схаваліся?). Хаця спачатку ён клікаў бабулю прыхаць, але яны горда адмовіліся... Сямейныя паданні, асабліва пры дзецях, амаль не ўспаміналіся і не абмяркоўваліся. Па некаторых сведчаннях, таксама вядома, нібы прадаўца ліній маці быў буйным лесапрамыслоўцам, лічыўся купцом, здаецца, першай гільдыі. Пра радаслоўную бацьку не ведаю нічога, хаця нядаўна з'явіліся звесткі, што ён быў нашчадкам графскага роду з Віцебшчыны. Там да гэтага часу ёсць вёска Патупы, якая належала да рэвалюцыйнага графа Патупе... Я магу толькі сцвярджаць, што ў маім родзе былі разумныя людзі. Усё гэта цікава, але я выраі і стаў асобай у іншым свеце...

Звычайна тыя, хто надзелены талентам ад Бога, з дзяцінства праяўляюць яго прыкметы, нібы падказваючы ўсім, хто прыйшоў у гэты свет. Лёс Аляксандра Сяргеевіча, які дараваў яму жыццё пасля выпрабавання агнём, затым дзеля забавы шмат разоў спрабаваў усё ж высветліць, каго яму «ляпіць» — вучонага-даследчыка, пісьменніка-фантаста, выпрабавальніка новых эканамічных адносін на руінах недабудаванага камунізму? І... у выніку зразумеў, што ў гульні «цот-няцот» Патупа выйграе, у ім досыць матэрыялу, каб шматгранні талентаў прадугавяваў у пастаянным развіцці. Больш таго, спадар лёс пастаянна падкідаў Аляксандру Сяргеевічу ўсё новае і, з яго пункту гледжання, займальныя задачкі, маўляў, калі ўжо маеш «шматграннік», дык і круціся ў ім...

Напрыклад, даручыўшы будучаму палітологу знайсці вынік ад «узаемадзеяння» сталінска-берыяўскіх спецслужбаў і медыцынскай эліты ў вядомай «справе ўрачоў». А ў якасці наглядных дапаможнікаў усюды віселі плакаты: «Цвёрдай чэкіскай рукою сарвём маскі з урачоў-катаў!» Уся справа ў тым, што бацькі сябравалі з тымі, каго таварышы ў скурных

куртках пагардліва называлі «інтэлігенцыя». Сярод іх было шмат урачоў, і, вядома, у доме гэтыя падзеі, хоць і з апаскай, але абмяркоўваліся. І вось неяк у выхадны дзень па дарозе на пляж бацькі даведаліся, што «справа ўрачоў» закрыта, бо «адкрыта» была неабгрунтавана. Тут праявіўся аналітычны склад розуму малодшага Патупы, які гучна і даволі сур'езна заявіў: «Раз урачоў выпускаюць з турмы, значыць, туды трэба дзядзьку Берыю пасадзіць!» І са

здзіўленнем паглядзеў на твар маці, які стаў белым, як ліст паперы... Але, відаць, лёсу гэта рашэнне спадабалася, бо Берыя хутка быў арыштаваны, а вынік гэтай задачкі «ўрачы плюс Берыя» вядомыя ўсім.

Хаця, як сёння думае Аляксандр Сяргеевіч, яго першая паліталогічная выснова толькі цудам не аказалася апошняй для ўсёй сям'і: «відаць, выпадкова побач не аказалася стукача».

У дзяцінстве пад кіраўніцтвам маці вывучыў шмат вершаў і паэм, і «ім затыкалі «дзіркі» ў канцэртах. Потым прыйшло захапленне фантастыкай, што самым дзіўным чынам надало характару Аляксандра Сяргеевіча свабодлюбства. Магчыма, таму, што фантастыка не ўспрымае абмежаванай прасторы? Яшчэ было захапленне шахматамі і нават перспектыва спартыўнай кар'еры... Але не хапала неабходных спорту байцоўскай злосці і самалюбства. І, нягледзячы на перамогі і чэмпіёнскія званні, шахматы былі пераведзены ў статус прадмета для адпачынку. Тым не менш, уменне пралічваць наперад свае і чужыя хады, думаць шахматнымі вобразамі ў далейшым у многім дапамагала. Шахматы ж выхавалі і такое паняцце, як унутраная эстэтычная культура. А фантастыка навучыла бацьку ў жыцці розныя вобразы яе праяўлення.

Аляксандр Сяргеевіч гаворыць, што ад кагосьці з продкаў на генным узроўні яму перадаліся не толькі свабодлюбства, але і дзіўная псіхічная арганізацыя мыслення. «У мяне з дзяцінства была бяссонніца, і я... сам сабе сачыняў казкі, розныя гісторыі, сюжэты з уласных мрояў. Маці гаварыла, што ўсё гэта я раскажы сам сабе, праўда, шэптам. Яны з бацькам нават баяліся, каб гэты не прывяло да нядобрых наступстваў».

Але гэта прывяло да таго, што Аляксандр Сяргеевіч пачаў пісаць кнігі: «Бег за бясконцасцю», «Адкрыццё Сусвету — мінулае, сучаснасць, будучыня», «Кантакт, або Некалькі дыялогаў і думак, падслуханых доўгім зімовым вечарам XXI стагоддзя», «Пастка ў цэйтнотце», «Фантакрым — XXI» і іншыя. Дарэчы, усе яны «не даюцца» аматарам лёгкага чытва, іх або чытае з абсалютным пагружэннем у прапанаваны свет, або адкладаеш «на потым», не прызна-

чыючы нават сабе, што не гатовы для такой разумовай работы.

Цікавыя адносіны ў Патупы і да музыкі, створанай у розныя часавыя эпохі. Ён гаворыць, што, слухаючы творы, напрыклад, XIX стагоддзя, фізічна і духоўна адчувае сябе там. Бо «музыка — гэта сканцэнтраванае праяўленне часу. Калі я трансфармуюся і слухаю «Камарынку» — я рускі, «Ершалаім» — я яўрэй, «Паланезы» Агінскага — паляк... Ці ж можна зразумець Моцарта і быць па-за яго часам і прасторай?»

Уменне «перамяшчацца ў часе і прасторы», па словах Аляксандра Сяргеевіча, адыграла яшчэ адну важную ролю ў яго асабістым станаўленні, «ва ўнутранай глабалізацыі ў сферах літаратуры, палітыкі, грамадскіх працэсаў. Галоўнае, каб не перашкоджалі кожнаму з нас у выбары будучыніх матэрыялаў для ўладкавання розуму і душы». Але, як прызнаецца Аляксандр Сяргеевіч, яго першыя негатывныя адносіны да сістэмы, фарміраванне ўнутранага дысідэнцтва якраз і пачалася ад розных і бяспрычных забарон: пра што можна думаць, а пра што — нельга. Таму «ўжо ў падлеткавым узросце ў мяне была перакананая непрыязнасць да ўсяго, што патрабавала крычаць «ура!» У тым ліку і да савецкай літаратуры, у якой нярэдка ад гістарычнай праўды была толькі абалонка». Ён лічыць, што лёс недарма накіраваў яго не па гуманітарным шляху, як таго вельмі хацелі бацькі, а прымусіла займацца дакладнымі навукамі, фізікай. Бо «ў гэтых навуках падтасаваць вынікі і факты пад ідэалогію практычна нельга». Ядзерная праблематыка і фізіка высокіх энергій не маглі быць на кароткім павадку нават у бальшавіцкіх цэнзараў ад навукі. І якраз гэта навука прамым і цесным чынам перапляталася з працэсамі ў Сусвеце, што вельмі цікавіла Патупу. Больш таго, знаходжанне сярод вучоных давала неаспрэчную карысць. Хаця б тым, што гэта асяроддзе дазваляла сабе гаварыць і чытаць тое, што для іншых абарочвалася сібірскімі лагерамі.

Такім чынам, свядомы светапогляд, сфарміраваны ў многім на вядомых семінарах Нобелеўскага лаўрэата Ігара Тама, у далейшым толькі замацоўваўся, бо жыццё хутка пачало падносіць факты правільнасці дысідэнцкіх

высоў: свабода ўжо стукалася ў жалезную заслонку вялікай сістэмы знішчэння асобы.

Пасля маскоўскага ўніверсітэта вярнуўся ў Мінск, да бацькоў, якія прыехалі ў Беларусь у 1961 годзе, працаваў у Інстытуце фізікі Акадэміі навук, пачаў пісаць, публікавацца. Палітыкай не вельмі цікавіўся, хаця «мог крытыкаваць любую ўладу» і поглядаў сваіх не ўтойваў. Тым самым усё больш становіўся «невязным». Дарэчы, упершыню за мяжу Аляксандр Сяргеевіч трапіў у 1990 годзе, затое адразу ў Парыж. Праўда, к таму часу Патупа ўжо стварыў першы ў Беларусі прыватны выдавецкі бізнес — кампанію «Эрыдан», дзе разам з мільённымі тыражамі кніг выпускаліся газеты, часопісы, працаваў даследчы цэнтр. Але амаль васьмігадовае знаходжанне ў Мінску буйнай кампаніі, асабліва ва ўмовах нарастання дзяржаўнага ціску на бізнес, прывяло і да ўнутраных канфліктаў: не хапала часу на галоўную справу — футуралогію, касмалогію і астрафізіку, а таксама на завяршэнне ўласных кніг... Аляксандр Сяргеевіч пакінуў «Эрыдан», але займацца нечым адным (пісьменніцтвам) аказалася нецкава і нават сумна. А тое, што адбылася навокал, і ў Беларусі, і па-за ёю, нібы падштурхоўвала «далучыцца да працэсу», хаця, напрыклад, і да 1994 года ад гэтых працэсаў не было як ухіліцца. Наогул, паглыбілася цікавасць да аналітыкі палітычных і эканамічных асаблівасцей у рэспубліцы, а ўжо недахопу ў гэтых відовішчах не было... Вось калі ў поўнай меры спатрэбіўся дар шахматыста! Бо спрабаваць дастукацца да свядомасці мас, як яшчэ нядаўна гаварылі, гэта, бадай, цікавей за любыя фантастычныя сюжэты. Тым не менш, спадар Патупа сцвярджае: «Мая любімая работа — гэта сядзець дома з камп'ютэрам і паперамі».

Але жыццё — складаны механізм, таму ў адзін цудоўны момант Аляксандр Сяргеевіч пакінуў любімую работу і трапіў у вір грамадскага жыцця. Супрацоўніцтва з Беларускай асацыяцыяй журналістаў, паралельна праваахоўнага дзейнасці ў пасада старшыні Беларускага саюза прадпрыемстваў... Толькі познімі вечарамі, калі выгульвае любімага сабаку, прыходзіць на зойлівыя думкі аб немагчымасці ахапіць немагчымае. І зноў хочацца ўсё кінуць і вярнуцца да

АЎТАБІЯГРАФІЧНАЯ ДАВЕДКА

Патупа Аляксандр Сяргеевіч (Potupa Alexander Sergeevich) нарадзіўся 21.03.1945 года ў Севастопалі (цяпер Украіна).

Кандыдат фізіка-матэматычных навук (тэарэтычная і матэматычная фізіка, 1970).

Доктар філасофіі (стратэгічнае прагназіраванне і інфармацыйныя тэхналогіі, 1995), прафесар (1995), правадзейны член IAIPR (Міжнароднай акадэміі інфармацыйных працэсаў і тэхналогіі), IALBA (Міжнароднай акадэміі лідэраў бізнесу і адміністрацыі), NYAS (Нью-Йоркская акадэмія навук), IIS (Міжнароднага інстытута сацыялогіі), WFS (Міжнароднага таварыства "Свет будучыні"), AAAS (Амерыканскага асацыяцыі сацыяльнага развіцця навукі), член Савета ВТТ (Беларускія фабрыкі думкі); член IPC (Міжнароднага Пэн-Клуба); член BAL (Беларускай асацыяцыі журналістаў). Медалі: International Man of the Year (1997-1998, Cambridge), Outstanding People of the 20th Century (1999, Cambridge).

Закончыў фізічны факультэт МДУ імя М.В.Ламаносава (кафедра квантавай тэорыі, 1967).

Доследная работа ў Інстытуце фізікі АН БССР, Белдзяржуніверсітэце (1967-1978). 50 публікацый у сферы квантавай тэорыі, фізікі высокіх энергій, касмалогіі, электрадынамікі. З 1992 года дырэктар Цэнтра даследаванняў будучыні (прагнастычныя і са-

цыялагічныя даследаванні). Больш за 100 публікацый у зборніках і перыёдыцы.

Выкладчыцкая дзейнасць: курсы статыстычнай фізікі, фізікі высокіх энергій, фізікі атамнага ядра, квантавай хіміі і хімічнай кінетыкі, вышэйшай матэматыкі, гісторыі прадпрыемства, спецыяльныя лекцыі на міжнародных школах маладых вучоных.

Выдавецкая дзейнасць (1989-1996): арганізатар і генеральны дырэктар выдавецка-паліграфічнай кампаніі "Эрыдан", старэйшага прыватнага выдавецтва Беларусі, якое выпускае кнігі, газеты, часопісы. ВПК "Эрыдан" першай у РБ ўзнагароджана "Факелам Бірмінгама" ў 1995 годзе.

Публіцыстычная дзейнасць: больш за 200 артыкулаў у газетах і часопісах.

Грамадская дзейнасць: старшыня Нагляднага саіма Беларускай праваахоўнай канвенцыі, прэзідэнт Беларускага саюза прадпрыемнікаў, намеснік старшыні Беларускай канфедэрацыі прамысловцаў і прадпрыемнікаў, член Савета Беларускай еўрапейскай асацыяцыі, работа на фарміраванні палітыка-прававой прасторы рыначных рэформ, стратэгіі глабальнай і еўрапейскай інтэграцыі, эвалюцыі трэцяга сектара, праваахоўная дзейнасць. У партыях ніколі не быў.

Асноўныя вынікі: з-скейлінг у множным наладжванні адронаў пры высокіх энергіях; прыняццё гранічнай свяцімасці; прыняццё футурагеннай прычынасці.

кнігі і цішыні. Але трэба не толькі жыць ва ўмовах "нестабільнай беларускай эканомікі", неабходна думаць яшчэ і пра дзяцей (іх двое), сям'ю. Адрозніваюцца каля 80-я гады, калі для таго каб напісаць задуманыя кнігі, акрамя асноўнай працы, займаўся і рэпетытарствам — сям'ю павінен карміць мужчына... Ці змянілася нешта з таго часу?

Дарэчы, пра дзяцей. І сын, і дачка ўжо дарослыя. Так распарадзіўся лёс, што яны пакінулі Беларусь. Патупа не падштурхоўваў іх да такога рашэння, бо кожны чалавек павінен "рабіць" сваё жыццё сам, абавязкова выкарыстоўваць пры гэтым свае разумовыя і духоўныя рэсурсы. "Вядома, за дзяцей трывожна, удацца бачыцца раз у год, Амерыка — не блізкі свет. Але наша з жонкай задача не перашкаджаць, а дапамагчы ім выстаяць. Жыццё бе па галаве не толькі ў Беларусі, але і ў Штатах".

Тым не менш, спадар Патупа не быў бы тым, кім з'яўляецца, калі б так лёгка згадзіўся жыць на ўмовах, якія дыктуе рэальнасць. Саюз прадпрыемнікаў, безумоўна, забірае практычна ўвесь час: адносячы беларускай ўлады да прадпрыемнікаў так, на жаль, і не перайшлі ў фазу дружальнага і мірнага суіснавання. Але ў Патупы з'явілася яшчэ адна страсць — пасля захаплення астрафізікай ён "пайшоў" у праблемы стратэгічнага прагназіравання: "Гэта не часцінкі, нават не зоркі. Гэта больш складаныя сістэмы, яны жывыя і рэагуюць на прагноз. Для гэтага давалася самастойна вывучаць сацыяльныя навукі, але ўсё гэта надзвычай цікава!"

Слухаючы Аляксандра Сяргеевіча, спрабую вызначыць, якім ён знае ім кіруе сваім часам, якім ён ва ўсіх, складаецца з гадзін, сутак, тыдняў. Можна ў захопленых людзей час замаруджае свой бег, каб яны паспелі зрабіць усё задуманае? Прытым, задуманае абавязкова павінна быць з высокім станоўчым эфектам, прыносіць карысць усім. І гэта асноўная ўмова? Ён жа, нібы пачуўшы мае думкі, гаворыць: "Працэс пастаянных зносін і неабходнасць "быць на вачах ва ўсіх" для мяне даволі пакутлівы. Мой унутраны аб'ём зносін абмежаваны. Большую частку часу я павінен быць адзін,

думаць, займацца сваімі справамі, а даводзіцца жыць, як казаў выдатны паэт Дзмітрый Кедрын: "Всегда я на людях, как слон в зеринце, как муха в стакане, как гусь на блюде..."

Ва ўсім расказе пра сябе Аляксандр Патупа нібы падкрэсліваў сваю некаторую агіду да мірскай мітусні. Аднак за мяжой, асабліва сярод сур'езных эмігранцкіх дыяспар, пра яго гавораць як пра аднаго з уплывовых людзей у Беларусі. Ніколі не ўступіўшы ні ў адну з партый — ні ў тую, што "кірвала і накіроўвала", ні ў цяперашнія маленькія і шматлікія, — ён сапраўды шмат разоў трапляў у рэйтынг найбольш уплывовых палітыкаў Беларусі. Пры гэтым гучаць намеры: "Не толькі ў свеце палітычных гульняў, але і сярод багатых людзей...". А ўплывоўнасць і багацце якраз і складаюцца з неабходнасці быць у пастаянным віры падзей, праблем. На гэта Патупа адказаў так: "Гэта бессэнсоўная тэма, бо што б я ні адказаў, усё будзе ўспрынята як спроба ўтаіць праўду. Вядома, я з "Эрыданам" нейкія грошы зарабіў, у той час бізнес мог прыносіць прыбытак, а не толькі бясконцыя праблемы. Раней я не шукаў дадатковага заробку... Няма ў мяне ніякага багацця, няма замежных рахункаў. Калі жыццё прыпірае да сценкі, я зноў зарабляю тым, што ўмею рабіць: пішу, чытаю лекцыі. Справа яшчэ ў тым, што вялікія грошы — гэта вялікія праблемы. Імі трэба кіраваць. А ў мяне на гэта няма часу і жадання. Жыць так, як сам хочаш, — варты таго, каб не мець мільёнаў. Ну а што датычыць майго уплыву на палітыку... Я вельмі рады, калі мае думкі, аналітычныя высновы хоць нейкім чынам могуць уплываць на ўпарадкаванне хаосу вакол нас. Што б ні адбывалася, я ў фаталізм не веру, жыццёвых жа варыянтаў шмат. Заўсёды і ва ўсім ёсць выбар. У гэтым нашы цяжкасці, пошук аптымальнага рашэння часта вельмі хвалявіты, што і адбываецца з намі. А тэрміны жыцця абмежаваны, і гэта таксама трагедыя чалавека. Так што, калі я хоць некаму дапамогу зрабіць правільны выбар наступнага кроку па ўласным жыцці, — буду

ганарыцца гэтым.

Але людзі вельмі своеасабліва адносяцца да прагнозаў — яны валодаюць імунітэтам да іх успрымання. І гэта добра, бо любое прагназіраванне — гэта праграмаванне чалавека. Ва ўсім павінна быць аптымальнасць. Здавалася б, мае прагнозы пагаршэння эканамічнай сітуацыі павінны прымусяць людзей шукаць варыянты палепшэння, а ў нас (я маю на ўвазе нацыю беларусаў) яўны імунітэты, лішкі ахоўнай абалонкі. І тыя, хто вельмі лёгка паддаецца "праграмаванню", і хто цяжка паддаецца, — абодва варыянты дрэнныя".

Вядома, спадар Патупа ведае, што гаворыць, прыводзячы нас як прыклад, бо ёсць з кім параўноўваць? Пасля 1990 года ён усё ж стаў "выязным". Пабыў у Францыі, Італіі, Бельгіі, Германіі, Польшчы, Швецыі. Быў у ЗША, Паўднёвай Карэі, Індыі. Прызнаўся, што акрамя Парыжа, яшчэ ў Сеуле адчуваў сябе "як дома". Акрамя турыстычнай цікавасці, Патупа назіраў там за светам: "Я гляджу на твары людзей і гарадоў, слухаю іх гутарку і музыку — усё гэтыя новыя ўражання могуць потым скласціся ў нейкую новую карціну успрымання не толькі чалавека на Зямлі, але і Сусвету. Хаця былі адчуванні, як і ў прафесара Плейшнера, калі глыток свабоды прымушае забіць аб небяспецы і з цяжкасцю ўспамінаць, хто ты і адкуль..."

І ўсё ж самае галоўнае тое, што адбываецца ў табе самім. Прызнаюся: я касмапаліт, для мяне ўвесь свет — гэта адзін дом. Таму я і да глабалізацыі адношуся станоўча. Свет стаў вельмі цесным, таму ён павінен быць адзіным, з агульнымі правіламі жыцця на невялікай паверхні Зямлі. Мне гэта ідэя падабаецца. У тых, хто застанецца на абочыне, незайздросны лёс. Трэба быць суб'ектам жыцця, грамадзянінам свету, здольным уплываць на цяжкія жыццёвыя свецы. У першую чаргу — уласнага.

Гэта я і хацеў бы пажадаць усім".

Святлана БАРЫСЕНКА.

захавай традыцыю

"КІРМАШОВЫ ФЭСТ" ДЛЯ АДПАЧЫВАЮЧЫХ

З пачатку восені ў "Радоне" пад Лідай, "Сасновым бары" пад Радашковічамі, "Налібоках", "Сонейку" і іншых санаторыях унітарнага прадпрыемства "Белаграздраўніца" пачаўся, як адзін з найлепшых сродкаў аздаравлення, фестываль жартоўных, бадзёрых, напоўненых радасцю жыцця, гумарам, гарэзлівасцю, скокавых, карагодных, гульнёвых і падобных песень, танцаў, музыкі ў форме фестывалю "Кірмашовы фэст".

Арганізатары санаторна-курортнага лячэння па рэакцыі адпачываючых увававідкі пераканаліся, што свая, родная, як святочная чыстая сарочка на цела, прыгожая песня, танец, музыка пасля добрага харчавання не горш, а душу лечыць нават лепш, чым шматлікія, а часам і лішнія медыкаменты. Усю творчую энергію, душу, веды і арганізатарскія здольнасці ўклалі ў гэтую справу такія выдатныя працаўнікі на ніве культуры, як Людміла Малец, Лілія Ахрыменя, Уладзімір Зайцаў, Галіна Стасюкевіч, Трына Пятроўская і іншыя.

У санаторыях не толькі спрыяльныя, а ідэальныя ўмовы для кірмашовых забаў: выдатныя залы і сцэны, куды можна арганічна перанесці тэатралізаваныя дзействы, глядачы-адпачываючыя, для якіх такія мастацкія лекі, як ложка да смачнага абеду, самі гатовы актыўна ўдзельнічаць у забавах гэтага фэсту.

Беларускі народ на працягу стагоддзяў адносіўся да кірмашоў не толькі як да гандлю, а

ру ў Аўцюках Калінкавіцкага раёна Уладзіміра Ліпскага, прадстаўнікоў мясцовых улад і сродкаў масавай інфармацыі, якія аб'ектыўна прааналізавалі і ацанілі мастацкі ўзровень праграм. Менавіта як забавляльна-кірмашовае перш за ўсё было адзначана прадстаўленне санаторыя "Случ", які так прыгожа адзначыў 20-годдзе свайго існавання.

Першае месца на "Кірмашовым фэсце" было справядліва прысуджана праграме санаторыя "Радон", у якой прыгожай сучаснай мастацкай дэтאלлю было прадстаўленне "льняной моды". На другім месцы — гаспадары заключнага этапа фестывалю — прадстаўнікі санаторыя "Світанак", якія не толькі падрыхтавалі добрую кірмашовую праграму, але і пад непасрэдным кіраўніцтвам галоўнага доктара санаторыя Віктара Міхалевіча выдатна арганізавалі заключнае прадстаўленне.

Маладзёжны спеўна-музычны гурт санаторыя "Парэчка"

Спеўны гурт «Парэчка».

ператварыў іх у святочныя з'явы са шматлікімі прадстаўленнямі на адкрытых пляцоўках і ў карчме спеўных і музычных ансамбляў, скамарохаў-валачобнікаў, цыганой, батлейкі, інтэрмедый, жартаў з гандлем, карагодамі, скокамі, гульнямі і шматлікімі іншымі формамі. Кірмашы арганічна ўлісваюцца ў аздаравленчую працу санаторыяў.

І вось у снежны мінулага года ўжо з добрым пераднавагоднім настроем лепшыя кірмашоўцы ўсіх дзевяці санаторыяў цэлы дзень паказвалі свае выдатныя дваццаціхвілінныя мастацкія прадстаўленні ў санаторыі "Світанак" Любанскага раёна.

"Белаграздраўніца" ўключыла ў кампетэнтнае журы, акрамя сваіх кіраўнікоў, загадчыка кафедры рэжысуры свят Беларускага ўніверсітэта культуры Пятра Гуда і дацэнта гэтай кафедры Ніну Гуд — аўтару адзінай манאграфіі "Беларускі кірмаш", рэжысёра Белдзяржтэлерадыёкампаніі Мікалая Зарэмбу, які ў свой час рыхтаваў папулярныя фальклорныя тэлепраграмы "Запрашаем на вачоркі", вядомага пісьменніка, арганізатара фестывалю гума-

з-пад Гродна стаў трэцім на фэсце. Гарачымі воплескамі ацанілі адпачываючыя высокі мастацкі ўзровень праграмы санаторыя "Сасновы бор" з-пад Радашковічаў.

Прыгожыя кірмашовыя строі, гумар у гандлі рыбай з іслачы і шматлікія іншыя мастацкія дэталі адзначаліся ў праграме санаторыя "Налібоцкая пушча", а трапны гумар — у прадстаўленні "Расінкі" з Міёршчыны. Хоць і пад фанэграму, але шматгранна перадалі фарбы "Случскага кірмашу" прадстаўнікі санаторыя "Сонейка". Уразіла сваёй незвычайнасцю арганічна сплецена батлейкавым прадстаўленнем кірмашовай праграмы санаторыя "Дружба" з Міншчыны.

Перакананы, што першы на Беларусі "Кірмашовы фэст" будзе мець працяг, а з-за сваёй аўтэнтчнай адпаведнасці народнай восеньскай традыцыі можа быць выдатным прыкладам для шматлікіх іншых фестывалюў, большасць якіх чамусьці плануецца ў час гарачай для людзей працы летняй пары, калі ім няма калі "фестываліць".

Васіль ЛІЦЬВІНКА, мастацкі кіраўнік фестывалю.

новыя імёны

СВЕТ У АКЕНЦЫ

Яго прозвішча яшчэ не намазала вочы на старонках газет. Да яго творчасці яшчэ не дабраліся мастацтвазнаўцы і крытыкі. Бо дваццаціпяцігадовы ўзрост — гэта час станаўлення мастака. Але ж...

два гады — удзел у студэнцкай выставе ў Акадэміі мастацтваў. А следом — выстава ў Мотальскім краязнаўчым музеі.

Бягучы год стаў адметным для маладога мастака не толькі завяршэннем вучобы ў акадэміі. Янка Рамановіч не стаў чапляцца за сталіцу, а вырашыў вярнуцца ў родную вёску, дзе пачаў выкладаць у мясцовай школе мастацтва. І адначасова працягваў працу над серыяй "Рэха мінулага", пра якую кажа: "Даўно хацеў стварыць серыю твораў, прысвечаную нашай мінуўшчыне, што знікае на

вачах. Гэта тое, дзе жылі мае продкі і што засталася з таго часу". У мастацтве гэты накірунак творчасці называюць этнаграфізмам, і далёка не кожны адважаецца пайсці гэтым шляхам, адмовіўшыся ад кан'юктурных прац, якія адразу прыносяць адносна вядомасць і грошы. Янка Рамановіч, малючы мінулае, працуе на будучыню. Бо тое, што ён робіць, безумоўна, ацэняць нашчадкі. Так, як ацанілі мы зараз вандроўніка і "дзівака" Язэпа Драздовіча. Дарэчы, вядомы жывапісец Аляксей Марачкін, знаёмячы нас, так і адрэкаментаваў Янку: наш сучасны Драздовіч. Безумоўна, гэта маральны

аванс, які прызначаны для падтрымкі маладога мастака.

Яго працы вельмі сціплыя па колеры. Попельна-шэрыя дамы, дрэвы, гаспадарчыя прылады — усё пакрыта "колерам" часу. Але ж гэта не безнадзейнасць. І сам аўтар падкрэслівае, што яго працы з падтэкстам. Гэта відаць і з назваў: "Дзверы (ёсць выйсце)", "Свет у акенцы", "Дрэва жыцця" і іншыя. Назва апошняй працы спачатку здзіўляе: дрэва, паточанае шкоднікамі — якое там жыццё? Але ж верхавіна яго, абламаная жыццёвымі нягодамі, дае маладыя парасткі. І разумееш: за шэрымі колерамі жывапісу Янкі Рамановіча стаіць прага жыцця, вера ў будучыню. Няхай заўсёды ў акенцы яго творчасці будзе светла.

Тэкст і фота Яўгена КАЗЮЛІ.

НА ЗДЫМКАХ: мастак Янка РАМАНОВІЧ; творы мастака: "Воз", "Хата".

Жыццёвая і творчая біяграфія Янкі Рамановіча складаецца літаральна з некалькіх радкоў. Нарадзіўся ў вёсцы Моталь на Палессі ў 1977 годзе. З дзяцінства адчуваў жаданне маляваць. Таму і апынуўся ў Беларускай літэратуры і мастацтва імя Івана Ахрэмчыка, які паспяхова закончыў і ў тым жа 1996 годзе паступіў у Акадэмію мастацтваў на аддзяленне жывапісу. Ужо праз

вандроўка з ігарам гатальскім

ПРА КАМЕНЬ КАХАННЯ, РАГНЕДЗІНЫ СЛЁЗЫ І СКАРБ ІЗЯСЛАВА

Легенды, паданні і былі
Жывуць на заслаўскай зямлі.
Дзяды бераглі іх, любілі,
Данеслі да нас, як маглі.

Гісторыя Заслаўя ахутана рамантычнымі легендамі пра Ізяславаў скарб, Чорную гару, на якой быў заснаваны першы на нашай зямлі манастыр, пра крыніцы Рагнеды. Цікава, што гэтыя легенды звязаны з канкрэтнымі мясцінамі Заслаўя і ваколліц. Уважлівае іх вывучэнне набліжае нас да вытокаў, дапамагае лепш адчуць тыя далёкія — тысячагадовай даўніны — часы.

Пасля няўдалага замаху на мужа Рагнеда разам з сынам Ізяславам была саслана ў новую крэпасць, названую імем хлопчыка — Ізяслаў. Праз некаторы час Ізяслаў ад'ехаў у Полацк і стаў полацкім князем, аднавіўшы дынастыю Рагвалодавічаў. Рагнеда ж жыла ў Ізяславе. Прыняла манаства, заснавала манастыр. Што вечар пасля малітвы хадзіла Рагнеда па ваколліцах. У адным месцы спынялася. З яе вачэй цяклі слёзы: Рагнеда аплаквала свой мінулы цяжкі лёс князеўны. У другім месцы пралівала яна

слёзы радасці ад свайго цяперашняга жыцця манашкі — нявесты Хрыстовай. У гэтых мясцінах ад Рагнедзіных слёз пачалі брыцца крыніцы, яны станавіліся ўсё больш паўнаводнымі і разліліся рэчкамі, названымі ў гонар Рагнеды: адна — Княгінька, другая — Чарніца.

Пасля смерці Рагнеды Ізяслаў прымацаваў у горад маці, а пасля яе пахавання накіраваўся да крынічак. Спыніўся, нахіліўся — і быццам пачуў, як Княгінька матчыным голасам скардзіцца Перуну на свой горкі лёс, адчуў, як сумавала Рагнеда па сваёй зямлі, жывучы ў Кіеве і будучы жонкай князя Уладзіміра. А каля Чарніцы пачуў Ізяслаў шэпт сваёй маці аб новай веры, паху ладану, суровых пастах і малітвах. Зачэрпаў вады. Дзіва: вада была салёная. І зразумеў ён, што не крынічкі былі перад ім, а слёзы Рагнеды. Ды адчуць горыч і самоту вады гэтай дадзена толькі таму, у кім ажыве боль аб зямлі сваёй, лёс якой так падобны на лёс Рагнеды.

Куды ж прыходзіла Рагнеда? Рэчка Чарніца выцякае з доволі

буйнога лесу, што захаваўся паміж Заслаўем і Мінскам. Якраз у ім ляжыць найбуйнейшы валун Мінскага раёна, які завецца Каменем кахання. Яго даўжыня 4,5 метра, шырыня 3,4 метра. Узвышаецца толькі на 1 метр, а большая яго частка схавана ў зямлі. Верхняя паверхня валуна пляската, на ёй бачна прамая доўгая выемка невядомага паходжання. Камень ляжыць на пагорку каля лясной сцежкі, па якой шматлікія дачнікі і грыбнікі хадзяць у лясны гущар. Многія з іх ведаюць пра Камень кахання, ды, на жаль, ніхто не скажа, чаму ён так завецца. Невялікія вёскі побач ператварыліся ў дачныя пасёлкі, і легенды пра камень разам з мясцовымі старажыламі адышлі ў нябыт.

За 600 метраў ад каменя, таксама ў лесе, схаваліся старажытныя курганы. 6 насыпаў вышыняй 1,5–2 метры з раўкамі па перыметры знаходзяцца на пагорку каля балаціны — вытоку Чарніцы.

Усё сведчыць, што ў гэтым месцы было паганскае свяцілішча старажытных жыхароў Заслаўя і яго ваколліц: рытуальны Камень кахання на пагорку, курганы могільнік, наяўнасць вады. Пра свяшчэнны характар рэчкі Чарніцы сведчаць і іншыя курганныя могільнікі, якія былі размешчаны ўздоўж яе берагоў ад вытоку да самага Заслаўя і часткова захаваліся да сённяшняга дня. Магчыма, Рагнеда, прыняўшы хрысціянства, ішла сюды ўздоўж рэчкі, названай пазней Чарніцай, са святлом новай веры і ўспамінала тут сваё трагічнае каханне да Яраполка, знішчанае наўгародскім князем Уладзімірам.

Цяпер Камень кахання страціў рытуальны характар, але яшчэ каля 20 гадоў таму, калі юнакоў забіралі ў Афганістан, да каменя прыходзілі прызыўнікі і прасілі ў каменя дапамогі, каб застацца жывымі і каханымі.

Усяго некалькі дзесяцігоддзяў таму страціў свой сакральны характар і камень Волас, які ляжыць за 3 кіламетры ад Каменя кахання побач з ажыўленай аўтатрасай Мінск—Заслаўе—Малдзечна. Яшчэ ў 1920-я гады на дрэвах вакол каменя былі развешаны

шаны конскія, казіныя і каровыя чарапы. Несумненна, што камень быў цэнтрам паганскага капішча бога Вялеса — апекуна свойскай жывёлы.

Хто ведае, можа тут, на дрэве, быў прымацаваны і чэрап Скарба. Менавіта так звалі князя Ізяслава. Кажуць, што ў Заслаўі здаўна хадзілі чуткі пра вялікія скарбы, якія нібыта схавалі Ізяслаў. Многія шукалі іх, у тым ліку і двое братоў. Перакапалі яны шмат зямлі, сталі змрочныя ды нелюдзімыя. Ubачыў іх адзін вандроўны старац і спытаў, што робяць. "Не твая справа", — злосна адказаў. — "Як ведаць, калісьці і я скарбы шукаў, магу вам дапамагчы", — таямніча кажа стараць. Здзіўліліся браты, расказалі пра ўсё. І паведаміў стараць, што скарб трэба шукаць каля вялікага белага каменя на беразе Свіслачы. Кінуліся браты шукаць той камень, нават аддзячыць вандроўніка забыліся. Пачалі капаць — і знайшлі конскі чэрап, потым старыя жоўтыя косткі таго ж князя. Плінулі ў злосці браты, хацелі ўжо ісці дадому, як раптам у яміне трапіла ім старая берасцянская грамата: "Тут пахаваны Скарб, комань верны, што неаднойчы гаспадара свайго князя Ізяслава ратаваў ад смерці". Кажуць, браты тыя больш скарбаў не шукалі.

Сапраўды, заслаўскія скарбы не вымяраюцца золатам ды грашыма. Яны бясконныя, бо мацуюць наш гонар, свядомасць, лучнасць са славытым продкамі.

Габелен «Рагнеда». Выраблены ў 1991 годзе. Экспануецца ў габеленавай зале ГКЗ «Заслаўе».

МАНАСТЫР У БРЭСЦКАЙ КРЭПАСЦІ

У свята Увядзення ў храм Прасвятной Багародзіцы 4 снежня ў Брэсце адбылося асвячэнне дамавой царквы і адкрыццё жаночага праваслаўнага манастыра. Гэты манастыр быў заснаваны каля паўтара года таму на Шпітальным востраве ў Брэсцкай крэпасці і размясціўся ў адрамантаванай былой ваеннай казарме. У перспектыве ў двары манастыра будзе пабудавана царква. Пакуль жа ў яго сценах жывуць 2 манахіні, 1 манах і 5 паслушніц. НА ЗДЫМКУ: хор манахінь і паслушніц; будынак былой казармы стаў жаночым манастыром.

Фота Рамана КАВЯКА, БелТА.

навіны

У БРЭСЦЕ — НОВЫ ЕПІСКАП

Уладыку Іаана прадставіў свяшчэннаслужыцелем і прыхаджанам Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі.

Былога епіскапа Брэсцка-Кобрынскай епархіі Сафронія перавялі ў Магілёў.

АСВЯЧОНА ЦАРКВА Ў ГОМЕЛІ

У канцы лістапада ў Гомелі асвяціў Божы храм у гонар іконы Іверскай Божай Маці і правёў у ім першую літургію Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі.

Велічны будынак узведзены за пяць гадоў на ахвяраванні прыхаджан і спонсараў.

Галіна ВІР.

ІКОНА ЗАМІРАТОЧЫЛА ПРЫПАСЦІ ДА МІРАТАЧЫВАЙ ІКОНЫ, ЯКУЮ ЖЫХАРКА ВЁСКІ ГРЭСК СЛУЦКАГА РАЁНА АЛЕНА ЧАРАВАКА ПЕРАДАЛА МЯСЦОВАМУ ХРАМУ НАРАДЖЭННЯ ПРАСВЯТОЙ БАГАРОД- ЗІЦЫ, ЦЯПЕР МОЖА КОЖНЫ.

Некалькі месяцаў таму Алена Пятроўна з роднымі ажыццявіла паломніцкую паездку ў Серпухаўскі Высоцкі мужчынскі манастыр. Там яна набыла ікону Божай Маці Неўпываемая Чаша, якая вылечвае ад п'янства і алкагалізму. Жанчына прыклала святую ікону да арыгінала. А праз некаторы час на іконе пачалі з'яўляцца празрыстыя кропелькі духмянай вадкасці — міра. Вестка пра цуд разнеслася па вёсцы: у дом сямі Чаравака зачасцілі прыхаджане. Прышоў і мясцовы свяшчэннік, які адслужыў малебен ля іконы. Алена Пятроўна перадала яе ў царкву, спадзеючыся, што цудадейны абраз будзе дапамагаць не толькі яе сямлі, але і ўсім жыхарам роднай вёскі, паломнікам. Па словах свяшчэннаслужыцеляў, выпадкі праўлення міратачэння ікон у апошні час у Беларусі пасасціліся.

"Мінск-Навіны".

вяртанне

СВЯТА-УСПЕНСКИ САБОР

У апошні час на тэрыторыі Віцебскай вобласці вядзецца вялікая работа па аднаўленні помнікаў гісторыі і культуры. Вернуты да жыцця такія архітэктурныя помнікі, як комплекс Спаса-Ефрасіннеўскага манастыра ў Полацку, Свята-Пакройская і Благовешчанская царквы ў Віцебску, Свята-Духайўская царква Куцеінскага манастыра ў Оршы і многія іншыя. У 2001 годзе да 1000-годдзя горада Друцка на месцы першай праваслаўнай царквы на Беларусі пабудавана новая праваслаўная царква.

Але самы прыгожы Свята-Успенскі кафедральны сабор у Віцебску яшчэ чакае сваёй чаргі. Вядомы віцебскі гісторык А.Семянтоўскі ў 1865 годзе так апісаў яго: "Успенскі сабор Віцебска — адзін з тых праваслаўных храмаў, якія з першага погляду здзіўляюць веліччу сваёй архітэктуры, строгай суразмернасцю і цудоўным месцазнаходжаннем. Мы скажам больш: агледзеўшы амаль усе лепшыя храмы ад Чорнага да Балтыйскага мора і наведаўшы мноства манастыроў, мы рэдка дзе былі здзіўлены ўнутранай і знешняй архітэктурай убачаных намі храмаў так, як у віцебскім Успенскім саборы. Асабліва прыгожы храм, калі промні сонца, якое заходзіць, пройдуць праз вялікія вокны галяўнага ўваходу і купала, абальюць сваім залатым бляскам іканастас і сцены яго".

А ў 1872 годзе міністр асветы Расіі і обер-пракурор св.Сінода граф Ф.Талстой сказаў пра Успенскі сабор: "Навучыцеся будаваць храмы так трывала, лёгка, прыгожа і велічна, як пабудаваны гэты храм".

Але храм, які мог служыць многія стагоддзі, у 1936 годзе быў знішчаны.

У верасні 1998 года Патрыярхам Маскоўскім і ўсяе Русі Аляксеем II быў асвячоны закладны камень Свята-Успенскага кафедральнага сабора ў Віцебску. І ўжо з 1999 года пачата работа па адраджэнні гэтага велічнага помніка гісторыі і культуры. Праведзены археалагічныя даследаванні, выкананы праектныя работы, перанесены інжынерныя камунікацыі, выкапаны катлаван і вывезены грунт (больш за 20 тысяч кубічных метраў), пракладзена дрэнажная сістэма. Цяпер завяршаецца будаўніцтва фундаменту сабора (укладзена больш за 2 тысячы кубічных метраў бетону). Заказчык будаўніцтва — аддзел па рэстаўрацыі і кансервацыі помнікаў гісторыі і культуры Віцебскага аблвыканкама, генеральны падрадчык — калектыў ААТ "Будтрэст" № 9 г.Віцебска.

Фінансаванне работ па аднаўленні сабора вядзецца за кошт сродкаў абласнога і гарадскога бюджэтаў. Аднаўленне гэтага помніка падтрымалі жыхары горада і вобласці, пра што сведчыць праведзены на працягу сутак у красавіку бягучага года абласным тэлебачаннем тэлемарафон у падтрымку аднаўлення Свята-Успенскага сабора, у ходзе якога ў студыю прыйшлі, прынеслі ахвяраванні і звярнуліся да жыхароў вобласці і горада вучоныя, дзеячы культуры і мастацтва, кіраўнікі прадпрыемстваў і арганізацый, прадпрыемствы і арганізацыі інтэліген-

цыі і проста грамадзяне. Аднак сабраных сродкаў і выдзеленых мясцовым бюджэтам для арганізацыі на належным узроўні работ па аднаўленні аб'екта (прыблізны кошт работ каля 10 мільёнаў долараў ЗША) недастаткова. Таму аблвыканкам, абласны Савет дэпутатаў, гарвыканкам робяць усё, каб прыцягнуць да гэтай высакароднай справы іншыя крыніцы фінансавання. Толькі на працягу 2002 года на будаўніцтва сабра на ахвяраванную ад юрыдычных і фізічных асоб каля 50 мільёнаў рублёў. Для арганізацыі і прыватных асоб, якія гатовы аказаць фінансавую дапамогу ў аднаўленні праваслаўнай святыні ў Беларусі, паведамляем банкаўскія рэквізіты: ААТ "Белгазпрамбанк", філіял № 5, рахунак атрымальніка 3015004810018, код МФО 150801238, УНН 300494228, Свята-Успенскі праваслаўны сабор. Рэквізіты філіяла № 5 "Белгазпрамбанк" для плацяжоў у доларах ЗША:

Beneficifry's Bank
SWIFT
Beneficiary
SWIFT
Beneficiary's Account
Amerikan Ekspres Bank,
New York City
AEIB US 33
BELGAZPROMBANK (OLIMP
BANK)
OLMP BY 2X
N 738930
Прызначэнне плацяжу: для залічэння на рахунак 3015004810021 Свята-Успенскага праваслаўнага кафедральнага сабора ў філіяле № 5 ААТ "Белгазпрамбанка".

В.ПОЛАЎЦАЎ,

загадчык аддзела па рэстаўрацыі і кансервацыі помнікаў гісторыі і культуры Віцебскага аблвыканкама.

падрабязнасці

У ХОРЫ ТОЛЬКІ ХЛОПЧЫКІ

Хору хлопчыкаў і юнакоў пры Мінскім епархіяльным упраўленні споўнілася 10 гадоў.

З трох чалавек яго склад за гэтыя гады вырас да трыццаці. У рэпертуары хлопчыкаў — праваслаўныя спевы. Старэйшыя асвоілі складаны старажытны распеў, а самыя маленькія, якім па сем гадоў, у трычатыры галасы — партэсны канцэрт. Выконваюць харысты творы Чайкоўскага, Рахманінава, развучваюць і беларускія народныя песні. Хор штогод ездзіць з дабрачыннымі канцэртамі на гастролі ў Францыю, Германію, Фінляндыю, а заробленыя грошы, напрыклад, ахвяравалі на будаўніцтва Дома міласэрнасці ў Мінску. Разам з мітрапалітам Мінскім і Слуцкім Філарэтам, Патрыяршым Экзархам усяе Беларусі хлопчыкі ездзяць па роднай Беларусі, спяваюць на асвячэнні новых храмаў і манастыроў. Расійскі кінарэжысёр Вольга Марокава запрасіла хлопчыкаў зняцца ў двух дакументальных фільмах пра Барыса, Глеба і Кірылу Тураўскага. Зараз хор рыхтуецца да ўдзелу ў чарговым Міжнародным фестывалі царкоўных песнапеняў.

І ЗАГУЧАЦЬ СТАРАЖЫТНЫЯ ЗВАНЫ

Жыхары вёскі Возера Уздзенскага раёна вырашылі аднавіць на захаваных фотаздымках званіцу пры царкве святых Пятра і Паўла, разбураную больш за паўстагоддзя таму.

У наваколлі беларускай сталіцы гэта самы стары вясковы храм. Яго ўзвялі больш за 160 гадоў таму. Праваслаўнай веры гэты храм ніколі не здраджваў. Ён не зачыняўся нават у часы фашысцкай акупацыі і ў нядарнага гады масавага атэізму. І сёння сюды ідуць паломнікі з Беларусі, Расіі, Украіны, Малдовы, Літвы і Латвіі. Цяпер у Беларусі будуюцца і аднаўляюцца каля паўтары сотні праваслаўных храмаў і манастыроў, музычная пропаведзь званую абуджае людзей, якія ідуць да Бога, каб прыняць яго вялікі дар — веру. Хутка старажытныя званы будуць чутны і за межамі вёскі Возера.

Віктар ЯГОРЧАНКА.

Марыя СУБАТ, "Мінск-Навіны".

асабістае

ЧАМУ СТАВЯЦЬ КРЫЖЫ КАЛЯ ДАРОГ?

Каб адказаць на гэта пытанне, мы павінны зразумець, што такое святы крыж. На крыжы памёр Ісус Хрыстос за грахі ўсіх людзей, каб паяднаць іх з Богам. Таму крыж з'яўляецца знакам нашай хрысціянскай веры. Ва ўсе часы хрысціянства на нашай зямлі паўставаў і стаялі крыжы. Гэта сведчыла, што тут жыве хрысціянскі люд. Калі прыйшоў час ганенняў на царкву, у першую чаргу ламалі крыжы на храмах, а потым крыжы каля дарог і на могілках.

Дзе няма крыжа, там няма і Хрыста, бо Хрыстос і крыж — адно цэлае. Цэла без душы мёртвае, так і хрысціянства без крыжа. Папа рымскі Іаан Павел II

сказаў на пачатку юбілейнага года: "Стаўце крыжы каля дарогі, каб яны бласлаўлялі вас у падарожжы". Там, дзе стаіць крыж, няма месца для зла. Нездарма ў

народзе кажуць: байца, як чорт крыжа. Калі ідзеш каля крыжа на працу, маліся і прасі, каб Бог дапамог сумленна працаваць, каб з працы быў плён, каб багацеў наш край. Калі ідзеш каля крыжа ў школу, маліся, каб Бог дапамог добра вучыцца, быць паслухмяным, уважлівым. Наогул, калі ідзеш каля крыжа, спыніся, затрымай свой позірк на ім. І помні, што мы ўсе ў гасцях і праз сваё жыццё з кожным днём на-

бліжаемся да сустрэчы з Богам. Радаснай будзе гэта сустрэча, калі чалавек усё жыццё шанаваў святы крыж і ўсё тое, што Божае. Помні, чалавек: калі хочаш быць сапраўды шчаслівым, вазьмі крыж свой на кожны дзень, гэта значыць, усе справы, даручаныя табе, выканай сумленна, як найлепш, імкніся чыніць дабро. Чым больш у цябе будзе добрых учынкаў, тым бліжэй ты будзеш да Бога.

КАЛЯНДАР СВЯТ І АБРАДАЎ БЕЛАРУСАЎ 2003

СТУДЗЕНЬ	
ЗЯМАЮ І ЛЮДЗЕЙ СТУДЗІЦЬ	
НОВЫ ГОД	
1 СР	
2 Ч	
3 ПТ	
4 СБ	
5 Н	
6 ПА	ПОСНАЯ КУЦЦЯ
7 А	РАСТВО, КАЛЯДА, ЗОРКА, КАЗА
8 СР	ВАДЖОННЕ МЯДЗВЕДЗЯ, БАБІНЫ
9 Ч	ЯШЧАР
10 ПТ	
11 СБ	
12 Н	
13 ПА	ШЧОДРЫК, КОНІКІ, ГАГАТУХА
14 А	ВАСІЛЛЕ
15 СР	
16 Ч	
17 ПТ	
18 СБ	ВАДЗЯНАЯ КУЦЦЯ-КАЛЯДА
19 Н	ВАДОХРЫШЧА
20 ПА	ЛЯНІВЫ ДЗЕНЬ
21 А	ПРОВАДЫ КАЛЯДЫ
22 СР	
23 Ч	
24 ПТ	
25 СБ	ТАЦЦЯНЫ
26 Н	
27 ПА	
28 А	
29 СР	
30 Ч	
31 ПТ	ГУСЕУНІК

ЛЮТЫ	
НАРОБІЦЬ ПАЮТЫ	
1 СБ	
2 Н	
3 ПА	
4 А	
5 СР	
6 Ч	АКСІННЯ-ПАЎЗІМІЦА
7 ПТ	
8 СБ	СТРЭЧАНЬСКІЯ ДЗЯДЫ
9 Н	ЗАЛАТАВУС
10 ПА	
11 А	
12 СР	ВАСІЛЛЯ ДА РЫГОРА
13 Ч	
14 ПТ	СТРЭЧАНЬСКІ БАЦЬКА
15 СБ	СТРЭЧАННЕ-ГРАМНІЦЫ
16 Н	
17 ПА	
18 А	АГАТА
19 СР	ВАУКАЛАКІ
20 Ч	
21 ПТ	
22 СБ	
23 Ч	УЛАССЕ
24 ПА	
25 А	ХВАЦІННЯ
26 СР	
27 Ч	
28 ПТ	

САКАВІК	
ЖАУРУКОУ ГУКАЕ...	
1 СБ	ПАТРАШЕННЕ, МІСАЕДНЫЯ ДЗЯДЫ, БАБЫ
2 Н	
3 ПА	МАСЛЕНКА
4 А	
5 СР	
6 Ч	КРЫВЫ; ЦЯГАЦЬ КАЛОДКУ
7 ПТ	
8 СБ	
9 Н	ГУКАННЕ ВЯСНЫ, ДАРАВАЛЬНАЯ, ЗАГАВІНЫ
10 ПА	ШЫЛЬНЫ-ПАЛАСКАЗУБ
11 А	
12 СР	
13 Ч	ВАСІЛЬ І МАРЫНА
14 ПТ	ВЯСНА
15 СБ	ЛЕТА
16 Н	ВОСЕНЬ
17 ПА	ЗІМА
18 А	
19 СР	
20 Ч	РАЎНАДЗЕНСТВА
21 ПТ	
22 СБ	САРАКІ
23 Ч	СПОВЕДЗЬ ДЗЕЖКІ
24 ПА	
25 А	РЫГОР - СПУСЦІЎ ВАДУ З ГОР
26 СР	
27 Ч	
28 ПТ	
29 СБ	
30 Н	ЦЕПЛЫ АЛЯКСЕЙ
31 ПА	

КРАСАВІК	
ЗЯМАЮ КРАСУЕ	
1 А	ДАР'Я-ВЯСНОУКА
2 СР	ЗАСЕУКІ; СЕРАДАПОСЦЕ
3 Ч	
4 ПТ	ВАСІЛЬ-СОНЕЧНІК
5 СБ	
6 Н	ДАБРАВЕСНІК; КАМАЕДЗІЦА
7 ПА	ЗВЕСТАВАННЕ
8 А	ДАБРАГУСТА
9 СР	
10 Ч	
11 ПТ	
12 СБ	
13 Н	
14 ПА	ДАМАВІК
15 А	
16 СР	МІКІТА
17 Ч	
18 ПТ	
19 СБ	
20 Н	ВЕРБІЦА
21 ПА	
22 А	
23 СР	
24 Ч	ЧЫСТЫ
25 ПТ	ЧЫРВОНАЯ
26 СБ	ВЯЛІКАНОЧНАЯ
27 Н	ВЯЛІКДЗЕНЬ ВАЛАЧОБНЫ
28 ПА	ВЯЛІКОДНЫ
29 А	ВЯЛІКОДНЫ
30 СР	ЗОСІМ; АДРЫЯНАВА НОЧ

ТРАВЕНЬ	
ТРАВЫ РОСЦІЦЬ	
1 Ч	НАЎСКІ ВЯЛІКДЗЕНЬ
2 ПТ	
3 СБ	
4 Н	ВЯЛІКОДНАЯ - ПРАВАДНАЯ
5 ПА	ЛЯЛЬНІК
6 А	ЮР'Е; РАДАЎНІЦА
7 СР	
8 Ч	БАБСКІЯ РОЗБЫРКІ
9 ПТ	
10 А	ЯРЫЛАВІЦА
11 Н	
12 СР	
13 Ч	ЯКУБ
14 ПТ	
15 А	БАРЫС-КАЖАЛУП
16 СР	МАУРА
17 Ч	
18 ПТ	
19 СБ	РАСАДНІЦА
20 Н	
21 ПА	МІКОЛЬНІК
22 А	МІКОЛА
23 СР	
24 Ч	КІРЫЛЫ І МЕФОДЫ
25 ПТ	
26 СБ	
27 Н	ПЕРАПАЛАВЕННЕ
28 ПА	
29 А	
30 СР	КАНАПЕЛЬКА
31 СБ	

ЧЭРВЕНЬ	
СЕНА РЫКТУЕ	
1 Н	
2 ПА	
3 А	УАЛЯНІЦА
4 СР	ВАСІПІСКА
5 Ч	УШЭСЦЕ; ПАХАВАННЕ СТРАЛЫ
6 ПТ	
7 СБ	
8 Н	
9 ПА	
10 А	
11 СР	
12 Ч	СЯМІК
13 ПТ	
14 СБ	ТРАЕЦІЯ ДЗЯДЫ; ЗЕЛЯНЕЦ
15 Н	ТРОЙЦА; КУСТА
16 ПА	ПРОВАДЫ РУСАЛКІ
17 А	
18 СР	НАЎСКАЯ ТРОЦА
19 Ч	СОНЦАВАРОТ
20 ПТ	РОЗЫГРЫ
21 СБ	
22 Н	
23 ПА	
24 А	АКУЛІНА-ЗАДЗЯРЫ ХВОСТ; ДЗЕВЯТНІК
25 СР	ПЯЦЕНКА
26 Ч	
27 ПТ	
28 СБ	
29 Ч	
30 А	
31 ПА	

ЛІПЕНЬ	
ПЯКУЧЫ, АЛЕ ДАРУЧЫ	
1 А	
2 СР	
3 Ч	ПЕРАПЛЯТНІК; ДЗЕСЯТНІК
4 ПТ	ПЯЦЕНКА
5 СБ	
6 Н	КУПАЛЛЕ
7 ПА	ІВАН КУПАЛЬНЫ
8 А	
9 СР	
10 Ч	
11 ПТ	ПЯТРО
12 СБ	ПАЎЛЮК-ТАЛАКА
13 Н	КУЗЬМА-ДЗЯМ'ЯН
14 ПА	
15 А	
16 СР	
17 Ч	АНДРЭЙ-НАЛІВА
18 ПТ	
19 СБ	
20 Н	
21 ПА	ЗАЖЫНКІ; ГРАДАВЫ
22 А	
23 СР	
24 Ч	
25 ПТ	
26 СБ	СЕРПАВІЦА-ШЫПІЛІНКА
27 Н	
28 ПА	
29 А	
30 СР	
31 Ч	

ЖНІВЕНЬ	
З СЯРПОМ ПА ПОЛЮ ПРАШОЎ	
1 ПТ	МАКРЭНІ
2 СБ	ІАЛЯ
3 Н	
4 ПА	МАР'Я
5 А	
6 СР	БАРЫС-ХЛЕБ
7 Ч	ГАННЫ-ЖНЕІ
8 ПТ	
9 СБ	ПАЛІКОПЫ
10 Н	
11 ПА	
12 А	СІЛА
13 СР	СПАСАЎСКІЯ ЗАПУСКІ
14 Ч	МАКАВЕЙ; АУЖЫКІ
15 ПТ	
16 СБ	АНТОН ВІХРАВЕЙ
17 Н	
18 ПА	ЯБЛЫЧНЫ СПАС
19 А	
20 СР	
21 Ч	
22 ПТ	
23 СБ	СПАСАЎСКІЯ ДЗЯДЫ
24 Н	
25 ПА	
26 А	
27 СР	
28 Ч	ПРАЧЫСТА
29 ПТ	ХЛЕБНЫ СПАС; ДАЖЫНКІ
30 СБ	
31 Н	КАПЫТЫ; ГАРАБІНАВА НОЧ

ВЕРАСЕНЬ	
ПОУНАЕ ГУМНО І КІШЭНЬ	
1 ПА	
2 А	
3 СР	
4 Ч	
5 ПТ	ЛУПА - ЖЫТА КУПА
6 СБ	
7 Н	БАУТРАМЕЙ - ЖЫТА СЕІ
8 ПА	
9 А	
10 СР	
11 Ч	КАЛІНАВІК; ГАЛАВАСЕК
12 ПТ	
13 СБ	ЖАНІЦЬБА КОМІНА
14 Н	СЫМОН - СТОУПНІК
15 ПА	
16 А	
17 СР	
18 Ч	
19 ПТ	ЦУДЫ
20 СБ	
21 Н	БАГАЧ; ПРАЧЫСТА; ЗАСІДКІ
22 ПА	РАЎНАДЗЕНСТВА
23 А	
24 СР	ТААДОРА
25 Ч	
26 ПТ	
27 СБ	УЗЬВІЖАННЕ
28 Н	
29 ПА	
30 А	
31 СР	

КАСТРЫЧНІК	
ЛЁН КАСТРУЕ	
1 СР	
2 Ч	ЗОСІМ
3 ПТ	АСТАП
4 СБ	
5 Н	
6 ПА	
7 А	
8 СР	
9 Ч	ШАПТУН ПАКРОЎНЫ
10 ПТ	САЎКІ
11 СБ	ПАКРОЎНЫ БАЦЬКА
12 Н	
13 ПА	
14 А	ПАКРОЎ; ПРАЧЫСТА
15 СР	
16 Ч	
17 ПТ	
18 СБ	
19 Н	
20 ПА	СЯРГЕЙ - ДУШУ САГРЭЙ
21 А	
22 СР	
23 Ч	
24 ПТ	МЛЫНАРЫ; МАРЦІН
25 СБ	
26 Н	
27 ПА	
28 А	
29 СР	
30 Ч	ПАКЛОНЫ
31 ПТ	ЛУКАША - ДЗЕУКА НАША

ЛІСТАПАД	
ЗІМЕ ВЕЛІМІ РАД	
1 СБ	ДЗЯДЫ
2 Н	
3 ПА	
4 А	
5 СР	
6 Ч	
7 ПТ	ЗЫМЦЕР-ХІЦЕР
8 СБ	
9 Н	
10 ПА	ПАРАСКІ
11 А	НАСТАСЕІ
12 СР	
13 Ч	
14 ПТ	КУЗЬМІНКІ
15 СБ	МІХАЙЛАЎСКІЯ ДЗЯДЫ, БАБЫ
16 Н	
17 ПА	
18 А	
19 СР	
20 Ч	
21 ПТ	МІХАЙЛА
22 СБ	ПІЛІПАЎСКІЯ ДЗЯДЫ
23 Н	
24 ПА	ХВЕДАР-СТУДЗЯНЕЦ
25 А	МІЛАСЦІВЫ ІВАН
26 СР	
27 Ч	
28 ПТ	ПІЛІПАУКА; ЗАПУСТЫ
29 СБ	
30 Н	
31 ПА	

СНЕЖАНЬ	
СНЕГАМ БЕЛІЦЬ	
1 ПА	
2 А	
3 СР	
4 Ч	УВРАДЗЕННЕ
5 ПТ	
6 СБ	ВАРАЖБІТ
7 Н	КАЦЯРЫНЫ
8 ПА	
9 А	ЮР'Е
10 СР	
11 Ч	
12 ПТ	
13 СБ	АНДРЭЙ-ВАРАЖБІТ
14 Н	НАВУМ-НАСТАЎНІК
15 ПА	
16 А	
17 СР	ВАРВАРЫ - НОЧ УВАРВАЛІ
18 Ч	САВЫ-КАЛЯДНІКІ
19 ПТ	МІКОЛА
20 СБ	
21 Н	СОНЦАВАРОТ
22 ПА	
23 А	
24 СР	КУЦЦЯ
25 Ч	РАСТВО; БАТЛЕЙ; ЗОРКА
26 ПТ	
27 СБ	
28 Н	
29 ПА	
30 А	
31 СР	НОВЫ ГОД

Святочная культура беларусаў захаваў старажытнасцю прымеркаванасць гадоўных свят і абрадаў да сонечнага календара. Вялікдзень, Купалле, Дзяды і Каляды сімвалізуюць лясенне-восенніе раўнадзенствы і летне-зімовыя сонцавароты. Дзімаўз'ятым праваслаўным канфесіі ў адносінах да дахрысціянскіх прыродна-натуральных імячых свят і абрадаў беларусаў тлумачыць тое, што ў народнай падвядомасці яны захаваліся па юліянскаму (старому) календару (ён адстае ад новага грэгарыянскага на 13 дзён). Пасля св. Мясенка і затым святых дзяды Вялікдзень, Купалле, Дзяды і пасля — Селуха, Тройца, за якімі ідзе Русалка тыдзень. Дзяды співаюцца ў суботу перад 8-ым лістапада.

ПАСЛУХАЕМ ТАЛЫШОУ

У шматгалосым Азербайджане горнарэха гучыць талышская мова, чые карані з асветы. Талышы — народ мудры і таленавіты ва ўсім. Асабліва ўражвае талышская паэзія сваёй першаішчырасцю пачуцця і першавытокасцю мудрасці. Паэты славяць сваю зямлю, сваіх герояў, вяртаюць

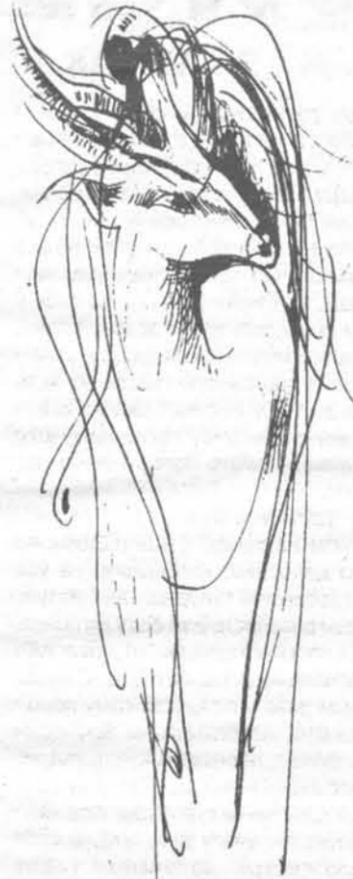
народу гістарычную памяць. Мой беларускі паклон ім! Увазе чытачоў шануючай газеты прапаную падборку талышскай паэзіі ў сваім перасяве. Паслухаем талышоў, якія чуюць горныя зоры!

Рыгор БАРАДУЛІН.

Джамал ЛАЛАЗОА

МАМА

Дзеткі выраśli —
расьце трывога, мама.
Ты салодкае дзіцятка ў Бога,
мама.
Над маёй калыскай ты стаяла,
Ты са мною песняй размаўляла,
мама.
Смутак не прымала і нямала
Злыдняў у магілу закапала, мама.
З-за мяне ты сьмерцю
пагарджала,
Сьмела йшла з атакі на
Гаджара, мама.
Мілгукніся. Сьлёзы, як аблокі,
Ацяняюць вобраз твой далёкі,
мама.
Той, хто малако тваё забудзе,
Зьгіне. Ты нам хлеб і цуда ў
цудзе, мама.
Годна круціць кола часу згода.
Ты — вяршыня гордых гор
народа, мама.

У ТАЛЫШСКИХ ГАРАХ

Падымаюся я на вяршыню вясёла.
Быццам на далані, мора й лес
навакола.
Пад маімі нагамі рака не змаўкае,
І ў нябёсы глядзіцца душа
трапяткая.
А вяршыня, як трон, ці, як лёсу
карона,
дагаду майго сьвет чакае
бяссонна.
З майго ўздыху ўраган, са сьлязы
— навалніца,
Ад усмешкі мае сонца аж
прамяніцца.
Тут вяршыня зьбірае старанна
шторанья
ўсе аблокі, каб сьвет меў
сьвяточнае ўбраньне.
Тут Гасподзь і дазволіў жыцьцю
нарадзіцца,
дзе рунее трава, дзе бруіцца
крыніца.
Дзе ня трэба старэць, дзе
хварэць немагчыма,
дзе сьмяецца душа маладымі
вачыма.
Круглы год тут вясна —
салаўёва гаспода,
Тут і думка, і музыка, і асалода.
Я спускаюся долу сьмялець ва
ўспаміне,
А душа застаецца сталець на
вяршыні.

На талышскія горы зірні —
Крэўных песняў ня гаснуць агні.
Талышы — значыць вечны народ.

Мы — азёры, азёры грымот,
Дзеліць нас і калючыцца дрот.
Нас нічыі не расьціснуў прыгнёт.
Талышы — значыць дужы
народ.

У нашчадках ня спыніцца час,
Розных нас ён рассудзіць якраз.
Мудрым думкам ня трэба акрас.
Талышы — значыць мудры
народ.

Кветак шмат, быццам зор уначы.
Цяжка мяккаму ліха змагчы.
Скажучь мяккаму: ты памаўчы.
Талышы — значыць цьвёрды
народ.

Птушак вольнымі робіць палёт.
Талышы — мройнакрылы народ.

МАЯ КАХАНАЯ

Слодычку поўняцца словы твае,
Сэрца маё соладка растае.

Польмя жарсьці цішэе тады,
Як мы ў гарах песьцім страх
малады.

З гоных сябровак найгожая ты,
Позіркам пішаш каханья лісты.

Мройныя вочы кунежыць журба,
Вейкі чароціць нябёс варажба.

Твар, як вясна, і, як ноч, валасы,
Звонкая постаць — вяршыня
красы.

Зубы, як зерне, і губы, як мёд
Той, што пчалу акрыляе
на ўзьлёт.

Розум твой — сьветлае
мудрасьці сад.
Саманадзейных адпрэчыла шмат.

Радуйся шчасьцю, Джамал,
што цябе
Тая абрала, што ўся ў харашбе.

Ханалі ТАЛЫШ

АЗЕРБАЙДЖАН

Азербайджан, без красы тваёй жыць немагчыма,
Статкі дастаку пасьвяцца ў гор тваіх за плячыма.
Я — адзін, ты — адзін, мы адно самоцінкі-дзьмушкі.
Толькі разам мы — ўсё, і ўсё, што наўкола — Радзіма.

Азербайджан — тут цвітуць небаўсьмешліва краскі,
Тут сьбрам раскрываюцца сэрцы поўныя ласкі.
І зямля, і вада тут — цудадзейныя лекі.
Тут дужэюць нямоглыя, быццам волаты з казкі.

Азербайджан — ты зямлі шчодратайнай скарбніца.
Скарбы маеш, якія і ўяве ня могуць прысьніцца.
Нафты, газу, жалеза і солі даволі.
Горы нашыя — збан, дзе схавала свой клад таямніца.

Зерне цьмнее, бавоўна цяплее, хмялее гарбата.
Бацька й сын прыходзь на абед — адчынена хата.
Мудрыя гэтак нашчадкам сваім казалі:
Раздавайце дабро, ды не памнажайце страты.

Азербайджан! Ты — наш бацька, ты — наша матуля.
Лезгін і талыш, турак і курд твой клопат і ласку адчулі.
Сотні год мы сынамі жывем тут і дзелімся снамі,
І хлебам будным, і просім, каб нас нябёсы пачулі.

Ветла Вялікі Гафгаз прыгалубіў лезьгінаў,
Курды ў Мальым Гафгазе плягваюць карані ўспамінаў,
А ў нашых Талышскіх гарах гмах трывалы ўзьвёўшы,
Талышы свае дні гадуюць — каб лёс іх не пакінуў.

Туркі жывуць у Мугані, ў Карабаху, ў Шырвані,
У Шэкі-Гянджа, у стэпах Міал, ў Нахічавані,
На берагах Араза, Куры, што лашчаць рог Апшэрона.
Над імі ясная кветка сонца цьвіце й ня вяне.

Азербайджан — ты пярсьцёнак гэтага сьвету прарочы,
Талышстан — залатога пярсьцёнка сніня вочы.
Вочы сэрцу даюць сьвятло, ўчынкам мужнасьць.
І згарыць у агні той, хто гэта цаніць ня хоча.

Азербайджан — дзяржава кветак і салаўёў векавая,
Джайран непрыручаны з атавы расу абівае.
Выраі са сьвету ўсяго тут знаходзяць прытулак,
Іхныя гнезды Гылыгаджскі запаведнік люляе.

Да гэтых зямель любіць Касьпій прыходзіць у госьці.
Можа ў гэтых лясах рай у некранутай цалосьці.
Азербайджан — з усіх бакоў — верша Усятворцы.
Вочы анічыі не насыцяцца, ня стомяцца ад прыгажосьці.

Азербайджан! Без красы тваёй жыць немагчыма.
Статкі дастаку пасьвяцца ў гор тваіх за плячыма.
Я — адзін, ты — адзін, мы адно самоцінкі-дзьмушкі,
Толькі разам мы — ўсё, і ўсё, што наўкола, — Радзіма!

КАЛІ

Я хворы, лекі мне дасі калі?
Злагодзіш зьдэкі лютыя калі?

Калі з душы мне здымеш вугалі,
Каб не пяклі мой сум, скажы, калі?

З табою вочы гутарку вялі
І ўдзень і уночы, ўчнеш іх калі?

Мяне зласьліўцы ганіць пачалі,
Калі спаганіць мусіш іх, калі?

Чакае вестак добрых Ханалі,
Калі прашэпчаш: прытулі, калі?

ЧАРОЎНАЯ

Патаная ў кветках Талышстон,
Кветкам сьніцца салаўіны сон.
Любая — душы маёй палон,
Падыдзі, пачуй сваю мілосьць.
Без мілосьці вяне прыгажосьць.

Колькі будзеш катаваць мяне,
Дыхаць восеньню маёй вясне,
Ці вяселье хутка ў нас ці не?
Сум спаткаць пашлі сваю мілосьць.
Без мілосьці глухне прыгажосьць.

Вочы кроплямі дажджу твае.
Спэцы сэрца ліўня нестася,

Бо гарыць яно з пары тае,
Як убачыў я цябе, мілосьць.
Там, дзе прыгажосьць, пакута ёсьць.

ШКОДА СІРОТ

Прыйдзе дзень, каб забраць дзень апошні мой.
Сьмерць насунецца, як гара з варотамі.
Я пад дрэвам жывым зраблюся зямлёй,
Застануцца вершы мае сіротамі.

Салаўіная мроя — мае радкі.
Словы — голас сэрца майго ўтрапёнага.
Сорак год на талышкае, на туркі
Дагукацца хачу да спаконнага.

Не таму, каб каму спадабацца, пішу,
А таму, што ў самоце ня выстаю.
Абпалілі маю трапяткую душу
Вочы чорныя, вейкі цяністыя.

Грошай вершам маім на пасаг нестася,
Дома будуць сядзець векавухамі.
Не хачу, як жабрак, лапіць вершы свае,
Каб і сам быў залаплены скрухаю.

Прыйдзе дзень, я навек адыду ў журбе,
Не кажыце: паэт закапаны клопатамі.
Змогуць дзеці мае пракарміць сябе,
Застануцца вершы мае сіротамі...

КАЛІ СЫПЯВАЦЬ УДОД ПАЧНЕ

Калі сьпяваць удод пачне,
Сад п'е расу красы.
Мая нявеста для мяне
Харошыць валасы.

Удод хвалу ўздае вясне,
Харошыцца жвавей.
Што ўкрала маё сэрца, мне
Яна, як салавей.

Удод дзяўбе маю тугу.
Сад водырам прапае.
Назваць нявесту не магу,
Пасаг ад маці — страх.

Удод — прыгажавіты птах
Вітаецца зь вясной.
Сьмялее на маліх губах
Адно імя адной.

У вашым садзе нездарма
Пяе залётны госьць,
Пяе, ты ведаеш сама,
Ён пра маю мілосьць.

НЯВЕРНАЯ

Колькі жыць мне, як у мулкім сьне?
Ты не дачакалася мяне, адышла, няверная.

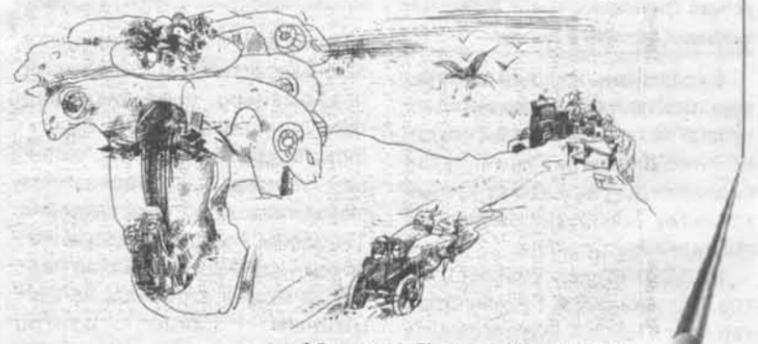
Вочы ў вочы, а душа ў душу
Закахаліся, я не хлушу, мне павер, няверная.

Той, хто мне дарогу перайшоў,
Для душы спакою не знайшоў, ведай жа, няверная.

Зьнішчыла мяне і мой давер,
Хоць балюча ў сны мае цяпер не прыходзь, няверная.

Мне б цябе забыць, я сам ня свой,
Сэрца на мяне ідзе вайной з-за цябе, няверная.

Толькі ранаў Ханалі ня множ,
Не прыходзь у Гызлава, адно ж я прашу, няверная.

Малюнкі Каміля КАМАЛЫ.

зваротная сувязь

ЛАТВІЯ
НАСТАЎНІК БЕЛАРУСКАЙ
ПІМНАЗІІ Ў ДЗВІНСКУ

Больш за дзесяць гадоў прайшло з таго часу, як не стала Аляксея Барткевіча, паважанага чалавека і настаўніка, добрую памяць аб якім захоўваюць усе, хто вучыўся ў яго ці працаваў з ім.

Яго імя згадваюць у Латвіі і ў сувязі з юбілеем — 80-годдзем беларускай гімназіі ў Дзвінску (цяпер Даўгапілс), дзе ён працаваў настаўнікам, дырэктарам беларускай асноўнай школы.

Прадзед і дзед Аляксея былі беларусамі, а прабабуля і бабуля — латышкамі. Ён закончыў беларускія курсы ў Рызе і атрымаў права на выкладанне многіх прадметаў на беларускай мове.

Яго дачка Ліга Аляксееўна ўспамінае: «Заўсёды цікавіўся беларусамі. Чытаў беларускі друк, сустракаўся з беларусамі Мінска і Віцебска, з калегамі-настаўнікамі па беларускай школе».

А яго вучаніца, пазней калега ўжо па латышскай школе Астрыда Петашка выдала на латышскай мове дзве кнігі, у якіх ёсць

старонкі, прысвечаныя Аляксею Барткевічу. Там яна нагадвае пра пасляваенны 1946 год, калі Барткевіча прызначылі дырэктарам латышскай школы. «Ён умеў арганізаваць любую работу, а клопатаў хапала, бо школа была амаль разбурана ў час вайны. Дзякуючы яго арганізатарскім здольнасцям, школу адрамантавалі, зрабілі печкі, нарыхтавалі дроў — былі створаны добрыя ўмовы для вучобы. Акрамя таго, ён з'явіўся заснавальнікам многіх школьных традыцый, якія жыўць і па сённяшні дзень: цікавыя выпускныя вечары, сустрэчы выпускнікоў. Ён дапамагаў і клапаціўся аб вучнях, бацькі якіх загінулі ў час вайны ці былі рэпрэсаваны. Падтрымліваў, як мог, настаўнікаў. Быў справядлівым і патрабавальным кіраўніком і адукаваным чалавекам. Яшчэ Астрыда ўспамінае, што ў латышскай школе ён выкладаў гісторыю. Латышскую мову ведаў добра, але гаварыў з акцэнтам, аднак гэтага ніхто не заўважаў».

Таццяна БУЧЭЛЬ,

старшыня беларускага культурна-асветніцкага таварыства «Уздым».

ЭСТОНІЯ

«НЕ МАГУ СТРЫМАЦЬ
ЭМОЦЫІ...»

Шматпаважаная рэдакцыя! Віншую ўсіх вашых супрацоўнікаў з Новым годам, выказаю шчырыя словы ўдзячнасці за дасылку ў Эстонію «Голасу Радзімы», а таксама паведамляю, што дасылаць яго трэба на новы адрас майго жыхарства ў гэтай краіне.

г.Йыхві, Эстонія.
Vladimir Dehteruk
PURU TEE 22-21
JÕHVI
41534, EESTI

Горад Ківілі, у якім я пражыў амаль дваццаць гадоў, дзе былі напісаны мае кніжкі «Сярод белых эстонскіх начэй», «Трылабітвы бераг» і «Кроплі лёсу», а таксама нарадзілася і ажыццявілася ідэя адкрыцця помніка Яну Скрыгану, прыйшлося пакінуць не па сваёй волі...

З-за скарачэння вытворчасці і з-за спынення прадпрыемства людзі пакінулі наш былы 32-кватэрны дом. Тым, хто застаўся, не без дапамогі мясцовай улады быў учынены самы сапраўдны пагром. Ратуючы маёмасць, перавёз яе ў ангар на чыгуначную станцыю суседняга горада Кох-

тла-Ярве, дзе яна і знаходзілася некалькі месяцаў.

Мае пісьмовыя звароты да Прэзідэнта Эстоніі Арнольда Руйтэля і да канцлера юстыцыі Ала-ра Йыкса скончыліся парадзімі звартаца ў суд, якога можна чакаць не адзін год...

Жудасна ўсё гэта і зусім не пачалавечы. Я набыў кватэру ў другім горадзе. Пакрыху абжываюся на новым месцы. Аб усім ж тым, што адбылося са мной у Ківілі, абавязкова раскажу калі-небудзь беларускім і эстонскім чытачам. Бо яшчэ доўга будзе стаяць там наш дом без даху, з якога будзе глядзець на свет выбітымі шыбамі і вырванымі рамамі мая прыватызаваная кватэра нумар 25.

Прабачце за эмоцыі, але не змог стрымацца...

Поспехаў вам і ўдалых нумароў газеты! Чытачам «Голасу Радзімы» не грэх будзе нагадаць, што мая чарговая роварная вандроўка па Эстоніі мае адбыцца ў першай палове жніўня наступнага года. Паедзем на Сарэм. Жадаючым можна пакрыху збірацца і слаць заяўкі. Узрост удзельнікаў — ад 30 да 60 гадоў.

Уладзімір ДЗЕХЦЯРУК.

ПАМЕЖЖА

ІНФАРМАЦЫЙНЫ
ЦЭНТР У БРЭСЦЕ

Вынікам праекта *Еўрапейскага Саюза «Трансгранічная інфармацыйна-кантактная платформа для рэгіёнаў Брэст і Бяла Падляска (Польшча), які праходзіць у рамках праграмы ТАСІС, стала адкрыццё Трансгранічнага інфармацыйнага цэнтра ў Брэсце.*

Ён разлічаны на доўгатэрміновую перспектыву і павінен выступаць як сервіснае і кансультацыйнае агенцтва, якое будзе садзейнічаць развіццю сумесных праектаў беларуска-польскага прыгранічнага рэгіёна.

НА ЗДЫМКУ: кансультант цэнтра Таццяна КОЗІК і адміністратар Алег ІГНАЦЮК будуць сачыць за абнаўленнем сайта цэнтра і

ФОТА РАМОНА КЛАБКА, БЕЛТА.

дапамагаць яго наведвальнікам, даючы практычную і даведачную інфармацыю, якая датычыць прыгранічнага рэгіёна Брэст-Бяла Падляска, а таксама пытанняў, звязаных з перасячэннем мяжы, таможнага ўрэгулявання. Тэлефоны і адрасы першай неабходнасці ў Брэсце і Бялай Падлясцы можна атрымаць на афіцыйным сайце цэнтра (www.tric.info).

літаратурная старонка

Ёлка і
Вяселле

З ЗАПІСАК НЕВЯДОМАГА

Днямі я бачыў вяселле... але не! Лепш я вам раскажу пра ёлку. Вяселле добрае; яно мне вельмі спадабалася, але другое здарэнне лепшае. Не ведаю, якім чынам, гледзячы на гэтае вяселле, я ўспомніў пра гэтую ёлку. Вось як гэта здарылася. Роўна пяць гадоў таму, напярэдадні Новага года, мяне запрасілі на дзіцячы бал. Асоба, якая запрашала, была адна вядомая дзелавая асоба, з сувязямі, са знаёмствамі, з інтрыгамі, так што было падумаць, што дзіцячы бал гэты быў зачэпка для бацькоў сысціся ў гурт і пагаварыць аб іншых цікавых матэрыях нявінным, выпадковым, неспадзяваным чынам. Я быў чалавек пачочны; матэрыя ў мяне не было ніякіх, і таму вечар я правёў даволі незалежна. Тут быў яшчэ адзін пан, у якога, здаецца, не было ні роду ні племені, але які, як і я, трапіў на сямейнае шчасце... Ён раней за іншых кінуўся мне ў вочы. Гэта быў высокі, хударлявы мужчына, вельмі сур'ёзны, вельмі прыстойна апрануты. Але відаць было, што яму зусім не да радасцяў і сямейнага шчасця: калі ён адыходзіў куды-небудзь у куток, то адразу ж пераставаў усміхацца і насупліваў свае густыя чорныя бровы. Знаёмых, акрамя гаспадары, на ўсім балі ў яго не было ні адзінай душы. Відаць было, што яму сумна, але што ён вытрымаў храбра, да канца, ролю чалавека шчаслівага і пазабавленага. Я пасля даведаўся, што гэты пан з правінцыі, у якога была нейкая рашучая, галаваломная справа ў сталіцы, які прывёз нашаму гаспадару рэкамендацыйнае пісьмо, якому гаспадар наш спрыяў зусім не *сop amore!* і якога запрасіў з-за далікатнасці на свой дзіцячы бал. У карты не гулялі, цыгару яму не прапанавалі, размовы з ім ніхто не распачынаў, можа, здала пазнаўшы птушку на пер'ях, і таму мой пан вымушаны быў, каб толькі куды-небудзь падзець рукі, увесь вечар глядзіць свае бакенбарды. Бакенбарды былі сапраўды вельмі прыгожыя. Але ён глядзіў іх так старанна, што, гледзячы на яго, можна было падумаць, што напачатку на свет з'явіліся адны бакенбарды, а пасля ўжо прыстаўлены да іх пан, каб іх глядзіць.

Акрамя гэтай фігуры, якая такім чынам брала ўдзел у сямейным шчасці гаспадары, у якога было пяцёра сыценных хлопчыкаў, спадабаўся мне яшчэ адзін пан. Але гэты ўжо быў зусім іншых уласцівасцей. Гэта была асоба. Звалі яго Юльян Мастокавіч. Адразу ж можна заўважыць, што ён быў гасцем ганаровым і знаходзіўся ў такім жа стасунку з гаспадаром, у якіх быў гаспадар да пана, які пагляджаў свае бакенбарды. Гаспадар і гаспадыня гаварылі яму безліч прыязнасцяў, дагаджалі, палі яго, падводзілі

для рэкамендацыі сваіх гасцей, а яго самога ні да кога не падводзілі. Я заўважыў, што ў гаспадары заблішчала сляза на вачах, калі Юльян Мастокавіч заўважыў наконт вечара, што ён рэдка бавіць час такім прыемным чынам. Мне неяк стала не па сабе ў прысутнасці такой асобы, і таму, палюбаваўшыся на дзяцей, я пайшоў у маленькую гасцёўню, якая была зусім пустая, і засеў у кветкавую альтанку гаспадыні, што займала амаль палову ўсяго пакоя.

Дзеці ўсе былі надзіва мілыя і зусім не хацелі быць падобнымі на дарослых, нягледзячы на ўсе ўгаворванні гувернантак і мамак. Яны разабралі ўсю ёлку імгненна, да апошняй цукеркі, і паспелі ўжо пераламаць палову цацак, перш чым даведаліся, якая каму прызначана. Асабліва мілы быў адзін хлопчык, чарнавокі, кучаравы, які ўсё хацеў мяне застрэліць са сваёй драўлянай стрэльбы. Але найбольшую ўвагу звярнула на сябе яго сястра. Дзяўчынка гадоў адзінаццаці, прывабная, як амурчык, ціхая, задуманная, бледная, з вялікімі задуманымі лупатымі вачыма. Яе дзеці нечым пакрыўдзілі, і таму яна пайшла ў тую самую гасцёўню, дзе сядзеў я, і занялася ў куточку сваёй лялькаю. Госці з павагаю паказвалі на аднаго багатага адкупшчыка, яе бацьку, і сёй-той заўважыў шэптам, што для яе ўжо пакладзена на пасаг трыста тысяч рублёў. Я павярнуўшы глянучы на тых, хто зацікавіўся гэтымі абставінамі, і позірк мой зачэпіўся за Юльяна Мастокавіча, які, закінуўшы рукі за спіну і троху нахіліўшы набок галаву, неяк надзвычай уважліва прыслухоўваўся да пустаслоўя гэтых панцоў. Пасля я не мог не надзівіцца мудрасці гаспадароў у час раздачы дзіцячых падарункаў. Дзяўчынка, якая ўжо мела трыста тысяч пасагу, атрымала самую дарогую ляльку. Пасля ішлі падарункі таннейшыя, у адпаведнасці з паніжэннем рангаў бацькоў усіх гэтых шчаслівых дзяцей. Нарэшце, апошняе дзіця, хлопчык гадоў дзесяці, худзенькі, маленькі, рабаціністы, рыжаныкі, атрымаў толькі адну кніжку аповесцяў, у якіх раскажвалася аб велічы прыроды, аб слязах замілаванасці і іншым, без малюнкаў і нават без віньеткі. Ён быў сын гувернанткі гаспадароў, адной беднай удавы, хлопчык вельмі забіты і запалоханы. Апануты ён быў у куртачку з убогай нанкі. Атрымаўшы сваю кніжку, ён доўга хадзіў каля іншых цацак; яму страшэнна хацелася пагуляць з іншымі дзецьмі, але ён баяўся; відаць было, што ён ужо адчуваў і разумеў сваё становішча. Я вельмі люблю назіраць за дзецьмі. Надзвычай цікавыя ў іх першыя самастойныя праявы ў жыцці. Я заўважыў, што рыжаныкі хлопчык так спакусіўся багатымі цацкамі іншых дзяцей, асабліва тэатрам,

у якім яму абавязкова хацелася ўзяць сабе якую-небудзь ролю, што адважыўся на прыніжэнне. Ён ўсміхаўся і падлабуньваўся да іншых дзяцей, ён аддаў свой яблык аднаму азысламу хлопчыку, у якога навязаная была поўная хустка гасцінцаў, і нават адважыўся павазіць аднаго на сабе, каб толькі не адагналі яго ад тэатра. Але праз хвіліну нейкі свавольнік добра-такі адлупцаваў яго. Дзіця не пасмела заплакаць. Тут з'явілася гувернантка, яго мамка, і загадала яму не перашкаджаць гуляць іншым дзецям. Малы ўвайшоў у тую самую гасцёўню, дзе была дзяўчынка. Яна пусціла яго да сябе, і абое вельмі старанна ўзяліся ўбіраць багатую ляльку.

Я ўжо з паўгадзіны сядзеў у плюшчавай альтанцы і амаль задрамаў, прыслухоўваючыся да ціхай размовы рыжаныкага хлопчыка і прыгажуні, якая мела трыста тысяч пасагу і зараз забавлялася лалькаю, як раптам у пакой увайшоў Юльян Мастокавіч. Ён скарыстаўся скандальнаю сцэнаю сваркі дзяцей і паціху выйшаў з залы. Я заўважыў, што ён хвіліну назад даволі гарача гутарыў з бацькам будучай багатай нявесты, з якім толькі што пазнаёміўся, аб перавагах нейкай службы перад другою. Цяпер ён стаяў у роздуме і нібыта штосьці разлічваў на пальцах.

— Трыста... трыста, — шаптаў ён. — Адзінаццаць... дванаццаць... трынаццаць і так далей. Шаснаццаць — пяць гадоў. Дапусцім, па чатыры на сто — 12, пяць разоў = 60, ды на гэтыя 60... ну, дапусцім, усяго будзе праз пяць гадоў — чатырыста. Так! васьць... Ды не па чатыры ж са ста трымае, шэльма! Можа, восем або дзесяць са ста бярэ. Ну, пяцьсот, дапусцім, пяцьсот тысяч, прынамсі, гэта напэўна; ну, лішкі на аначкі, гм...

Ён закончыў роздум, высмаркаўся і хацеў ужо выйсці з пакоя, як раптам глянуў на дзяўчынку і спыніўся. Ён мяне не бачыў за гаршкамі з зелянінаю. Мне здалося, што ён быў вельмі ўсхваляваны. Або разлік падзейнічаў на яго, або што-небудзь іншае, але ён паціраў сабе рукі і не мог стаяць на месцы. Гэтае хваляванне павялічылася да *pes plus ultra*, калі ён спыніўся і кінуў другі, рашучы позірк на будучую нявесту. Ён быў пайшоў наперад, але спачатку азірнуўся навокал. Пасля на дыбачках, быццам адчуваючы сябе вінаватым, пачаў падыходзіць да дзіцяці. Ён падышоў з усмешкаю, нахіліўся і пацалаваў яе ў галаву. Тая, не чакаючы напады, ускрыкнула, спалохаўшыся.

— А што вы тут робіце, мілае дзіця? — спытаўся ён шэптам, азіраючыся і паляпваючы дзяўчынку па шчаць.

— Гуляем...

— А? З ім? — Юльян Мастокавіч скасавурыўся на хлопчыка.

самога. Яму, магчыма, стала прыкра за гарачку сваю і сваю нецярплівасць. Можна, яго так уразіў напачатку разлік на пальцах, так спакусіў і ўсхваляваў, што ён, нягледзячы на ўсю самавітасць і важнасць, адважыўся зрабіць як хлопчук і адразу абардзіраваць свой прадмет, нягледзячы на тое, што прадмет мог стаць сапраўдным прадметам, можа, праз пяць гадоў. Я выйшаў за паважным панам у сталовую і ўбачыў дзіўнае відовішча. Юльян Мастокавіч, увесь чырвоны ад прыкрасці і злосці, палохаў рыжага хлопчыка, які, адыходзячы ад яго ўсё далей і далей, не ведаў — куды схавацца ад страху.

Малюнак Вячаслава ІГНАЦЕНКІ

мяне запытаўся ў гаспадара, хто гэты дзіўны малады чалавек. Яны зашэпталіся і выйшлі з пакоя. Я бачыў пасля, як Юльян Мастокавіч, слухаючы гаспадара, з недаверам ківаў галавою.

Нарагатаўшыся ўдзасталь, я вярнуўся ў залу. Там вялікі муж, абкружаны бацькамі і маткамі, гаспадыняй і гаспадаром, штосьці гарача тлумачыў адной даме, да якой яго толькі што падвялі. Дама трымала за руку дзяўчынку, з якою дзесяць хвілін назад Юльян Мастокавіч меў сцэну ў гасцёўні. Цяпер ён рассыпаў пахвалу і захапленне яе прыгажосці, талентам, грацыі і выхаванасці мілага дзіцяці. Ён прыкметна падлашчваўся да маці. Маці слухала яго ледзь не са слязамі захаплення. Губы бацькі ўсміхаліся. Гаспадар радаваўся выяўленню агульнай радасці. Нават усе госці прыціхлі, нават гульні дзяцей былі прыпынены, каб не перашкаджаць размове. Усё паветра было напоена духмянасцю. Я чуў потым, як усхваляваная маменька цікавай дзяўчынке пакорна прасіла Юльяна Мастокавіча зрабіць ёй найвялікшую ласку, ашчаслівіць іх дом сваім найкаштоўнейшым знаёмствам; чуў, з якім непадробным захапленнем Юльян Мастокавіч прыняў запрашэнне і як потым госці, разышоўшыся ўжо, як таго патрабавалі правільны прыстойнасці, у розныя бакі, выказвалі адзін аднаму пахвалы адкупшчыку, адкупшчыцы і асабліва Юльяну Мастокавічу.

— Гэты пан жанаты? — спытаўся я амаль на поўны голас у аднаго майго знаёмага, які бліжэй за ўсіх стаяў да Юльяна Мастокавіча.

— Не! — адказаў мне мой знаёмы, засмуціўшыся да глыбіні сэрца маёю нетактоўнасцю, якую я дапусціў знароч...

Нядаўна я праходзіў каля скарквы, — натоўп і з'езд мяне здзівілі. Навокал гаварылі пра выселле. Дзень быў пахмурны, пачыналася шэрань; я прайшоў за натоўпам у царкву і ўбачыў жаніха. Гэта быў маленькі, кругленькі, сыценкі чалавек з жывоцікам, даволі ўпрыгожаны. Ён бегаў, мітусіўся, распараджаўся. Нарэшце пачулася гаворка, што прывезлі нявесту. Я праціснуўся праз натоўп і ўбачыў надзвычайную прыгажуню, якая, відаць, сустракала сваю першую вясну. Але прыгажуня была бледная і маркотная. Яна глядзела абыякава; мне здалося нават, што вочы яе былі чырвоныя ад нядаўніх слёз. Антычная строгасць кожнай рыскі яе твару надавала важнасць і ўрачыстасць яе прыгажосці. Але праз гэтую строгасць і важнасць, праз гэты смутак прасвечвалася яшчэ першае дзіцячае, нявіннае аблічча; выяўлялася штосьці надзвычайнае, нясталае, юнае і, здавалася, само, без просьбаў, маліла аб літасці.

Гаварылі, што ёй ледзь толькі мінула шаснаццаць гадоў. Глянуўшы ўважліва на жаніха, я раптам пазнаў у ім Юльяна Мастокавіча, якога не бачыў роўна пяць гадоў. Я паглядзеў на яе... Бог мой! Я хутэй пачаў праціскацца з царквы. У натоўпе казалі, што нявеста багатая, што ў нявесты пяцьсот тысяч пасагу... І даволі шмат анучамі...

— Аднак разлік быў дакладны! — падумаў я, праціснуўшыся на вуліцу...

Пераклад на беларускую мову Андрэя КАЛЯДЫ.

стоп-кадр

Чым пачастуеце?

Фота Яўгенія ПЯТРОВАЙ.

весткі з суполак

РАСІЯ, КОМІ

ЯНКА КУПАЛА І ЯКУБ КОЛАС — НАШ ГОНАР!

Калі спытаць беларуса, хто з паэтаў лепш за ўсіх апеў родны край, перакананы: ён назаве менавіта Янку Купала і Якуба Коласа. Шануем святых імяны песняроў зямлі роднай і мы, жыхары далёкай Поўначы.

Беларуская дыяспара правяла цікавы вечар "Янка Купала і Якуб Колас — наш гонар!"

Добры падарунак зрабіў нашай дыяспары фіна-угорскі культурны цэнтр Рэспублікі Комі, які выдаў на беларускай і рускай мовах зборнік вершаў Янкі Купалы (складальнік — С.Маісеева). У прадмове да яго адзначана: "Зборнік адрасаваны шырокаму колу чытачоў, а таксама прадстаўнікам НКА "Беларусь" у РК". Заўважу: цэнтр выдзеліў беларусам бясплатна некалькі дзесяткаў экзэмпляраў зборніка, за што мы вельмі ўдзячныя яго супрацоўнікам. У зборнік увайшлі раннія вершы паэта і вершы савецкай эпохі.

...А да 120-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа савет аўтаноміі вырашыў падрыхтаваць спецыяльны літаратурна-музычны вечар. Сумесна напісалі цікавы сцэнарый. Былі задзейнічаны і дзеці, якія ў дні летніх каникулаў адпачывалі ў лагеры "Зубраня".

Вельмі дарэчы была кніга "Новая зямля" з цікавымі ілюстрацыямі мастака Васіля Шаранговіча, выдадзеная на трох мовах (беларускай, рускай і польскай) з добрым уступным артыкулам пра жыццё і творчасць песняра зямлі роднай. Гэты фаліант на другім з'ездзе НКА "Беларусы Расіі" ў Маскве падарылі старшыні савета аўтаноміі Аркадзю Крупеньку.

Як звычайна, вечар пачаў А. Крупенька. Спачатку ён праінфармаваў землякоў аб рабоце другога з'езда НКА "Беларусы Расіі", які ў кастрычніку прайшоў у Маскве. Ад нашай дыяспары ў яго рабоце ўдзельнічалі пяць дэлегатаў.

Алена Жытковіч цікава расказала пра жыццё і творчасць Якуба Коласа. Феафан Панько ў час вучобы ў інстытуце ў Мінску сустракаўся з любімым паэтам. Феафан прачытаў на памяць урывкі з паэм "Новая зямля" і "Сымон-музыка".

...Перад прысутнымі выступілі таксама Зінаіда Машкалёва, Надзея Лосева і Уладзімір Дуксо. Адзін і той жа ўрывак з "Новай зямлі" яны чыталі на беларускай, рускай і польскай мовах і былі ўдасгоены гарачы апладысмантаў. Іх змяніў хор, які выканаў "Купалінку", іншыя беларускія песні. У канцэрце мастацкай самадзейнасці ўдзельнічалі і дзеці — Марына Лепская, Жанна Масякіна, Ян Балюй, Міля Машкалёва і Улад Кузьбожаў. Песні яны развучылі яшчэ

летам у лагеры "Зубраня". Светлым раўчком упіліся іх галасы ў агульны хор. Зладжана гучалі песні, свяціліся радасцю вочы мастацкага кіраўніка Святланы Сямяшкінай.

За песнямі зноў дэкламаванне вершаў. Самая актыўная ўдзельніца мастацкай самадзейнасці Лідзія Крупенька па нацыянальнасці — комі. Яна вельмі любіць свой паўночны край, але дарагой для яе сэрца стала і беларуская зямля. Лёс распарадзіўся так, што Лідзія Васільеўна (пакуль муж вучыўся ў вышэйшай партшколе) у 1961–1963 гадах давялося жыць на радзіме мужа. У Шклоўскім раёне ў Старачамаданскай 8-гадовай школе Л.Крупенька ў тры гады была дырэктарам і выкладала рускую мову і літаратуру. Тады ж яна пазнаёмілася з творчасцю беларускіх літаратараў, у тым ліку і паэтаў Янкі Купалы і Якуба Коласа.

"Я раскажу яшчэ пра адну старонку жыцця паэта, — гаварыла Лідзія Васільеўна. — Якуб Колас у гады ваеннага ліхалецця шмат друкаваўся ў цэнтральнай прэсе (у газетах "Правда", "Известия"...). Лідзія Крупенька прачытала яго вершы таго часу, а школьнік Ян Балюй — верш "Узбекістану".

Самадзейны сьвятлокарскі кампазітар Валерый Марозаў пад свой акампанемент на баяне выканаў напісаную ім песню на словы Якуба Коласа, чым таксама заслужыў дружныя апладысменты.

Зінаіда Губер — яшчэ адна актыўная ўдзельніца мастацкай самадзейнасці. Яна імкнецца не прапусціць ні адной рэпетыцыі хору. На гэты раз Зінаіда была яшчэ і ў ролі дэкламатара. "Мая нябожчыца маці, — адзначыла яна, — вельмі любіла паэта, ведала на памяць шмат яго вершаў. У Комі маці пражыла больш за шэсць дзесяткаў гадоў (была выслана на Поўнач з Беларусі з сям'ёй, потым рэабілітавана). З Губер прачытала верш Якуба Коласа "Асадзі назад!"

...На заканчэнне — чаяціца з хатняй выпечкай і рознымі варэннямі, прыгатаванымі гаспадынямі вечара. Танцы пад гармонік Паўла Рагоўскага і баян Аляксея Несцерава. Усё садзейнічала добраму настрою. Вечар атрымаўся на славу!

Мітрафан КУРАЧКІН,

член савета НКА "Беларусь" у Рэспубліцы Комі.
г.Сыктывікар.

— А ты б, душачка, пайшоў бы ў залу, — сказаў ён яму.

Хлопчык маўчаў і глядзеў на яго шырока расплюсчанымі вачыма. Юльян Мастокавіч азірнуўся наўкола і зноў нахіліўся да дзяўчыны.

— А што гэта ў вас, лялечка, мілае дзіця? — спытаўся ён.

— Лялька, — прамовіла дзяўчынка, зморшчыўшыся і троху баючыся.

— Лялечка... А ці ведаеце вы, мілае дзіця, з чаго ваша лялечка зроблена?

— Не ведаю... — адказала дзяўчынка шэптам і зусім апусціла галаву.

— А з ануцак, душачка. Ты б пайшоў, хлопчык, у залу, да сваіх равеснікаў, — сказаў Юльян Мастокавіч, строга глянуўшы на малага. Дзяўчынка і хлопчык паморшчыліся і ўчапіліся адзін за другога. Ім не хацелася разлучацца.

— А ці ведаеце вы, чаму падаравалі вам гэтую лялечку? — спытаўся Юльян Мастокавіч, паніжачы ўсё больш і больш голас.

— Не ведаю.

— А таму, што вы міла і добра паводзілі сябе ўвесь тыдзень.

Тут Юльян Мастокавіч, страшэнна ўсхваляваны, азірнуўся наўкола і, паніжачы голас усё больш і больш, запытаўся нарэшце нячутным, амаль што сіпатым ад хвалявання і нецярплівасці голасам:

— А ці будзеце вы мяне любіць, мілая дзяўчынка, калі я прыеду ў госці да вашых бацькоў?

Сказаўшы гэта, Юльян Мастокавіч хацеў яшчэ раз пацалаваць мілае дзяўчо, але рыжаны хлопчык, бачачы, што яна хоча заплакаць, схопіў яе за рукі і зарумзаў ад поўнага спачування ёй. Юльян Мастокавіч разлаваўся не на жарт.

— Пайшоў, пайшоў адсюль, пайшоў! — гаварыў ён хлопчуку. — Пайшоў у залу! Пайшоў туды, да сваіх равеснікаў!

— Не, не трэба, не трэба! Ідзіце вы прэч, — сказала дзяўчынка, — пакіньце яго, пакіньце яго! — гаварыла яна амаль што плачучы.

Хтосьці зашумеў у дзвярах, Юльян Мастокавіч адразу ж вырваўся з хвалявання і ўвайшоў у сталовую. Каб не выклікаць падозрэнняў, Юльян Мастокавіч таксама пайшоў у сталовую. Ён быў чырвоны, як рак, і, глянуўшы ў люстэрка, як быццам засаромеўся сябе

робіш, пайшоў, нягоднік, пайшоў. Ты тут фрукты цягаеш? Пайшоў, нягоднік, пайшоў, саплівы, пайшоў, пайшоў да сваіх равеснікаў!

Перапалоханы хлопчык адважыўся на рыжыковую справу, паспрабаваў быў залезці пад стол. Тады яго ганіцель, які раз'юшыўся не на жарт, выняў сваю доўгую батыставую насоўку і пачаў ёю высцёбваць з-пад стала дзіця, якое страшэнна перапалохалася. Трэба заўважыць, што Юльян Мастокавіч быў трохку таўставаты. Гэта быў чалавек сыценкі, чырванашчокі, збіты, з жывоцікам, з тоўстымі сцёгнамі, адным словам, мацак, кругленькі, як арэх. Ён успацеў, соп і страшэнна чырванеў. Нарэшце ён амаль што азвэрэў, такое вялікае было ў ім пачуццё абурэння і, магчыма (хто ведае?), рэўнасці. Я зарагатаў на ўсё горла. Юльян Мастокавіч азірнуўся і, нягледзячы на сваю самавітасць, страшэнна сканфузіўся. У гэты час праз супрацьлеглыя дзверы ўвайшоў гаспадар. Хлопчук вылез з-пад стала і абціраў калені і локці. Юльян Мастокавіч паспяшаўся паднесці да носа хусцінку, якую трымаў за адзін кончык, у руках.

Гаспадар троху з непаразуменнем паглядзеў на нас траіх; але, як чалавек, які ведае жыццё і глядзіць на яго з усёй сур'ёзнасцю, адразу ж выкарыстаў тое, што злавіў свайго госця сам-насам.

— Вось-с той хлопчык-с, — сказаў ён, паказваючы на рыжаныкага, — за якога я меў гонар прасіць...

— А? — адказаў Юльян Мастокавіч, яшчэ не паспеўшы ачуныць.

— Сын гувернанткі маіх дзяцей, — працягваў гаспадар прасіцельным тонам, — бедная жанчына, удава, жонка аднаго сумленнага чыноўніка; і таму... Юльян Мастокавіч, калі магчыма...

— Ах, не, не, — паспешліва закрычаў Юльян Мастокавіч, — не, даруйце мне, Піліп Аляксеевіч, ніяк немагчыма-с. Я цікавіўся: вакансіі няма, а калі б і была, то на яе ўжо дзесяць кандыдатаў, якія маюць значна больш правоў, чым ён... Вельмі шкада, вельмі шкада...

— Шкада-с, — паўтарыў гаспадар, — хлопчык сціплы, ціхі...

— Свольнік вялікі, я заўважаю, — адказаў Юльян Мастокавіч, істэрычна скрывіўшы рот. — Пайшоў, хлопчык, што ты стаіш, ідзі да сваіх равеснікаў! — сказаў ён, звяртаючыся да дзіцяці.

Тут ён, здаецца, не мог вытрымаць і глянуў на мяне адным вокам. Я таксама не мог вытрымаць і зарагатаў проста яму ў вочы. Юльян Мастокавіч адразу ж адвярнуўся і даволі выразна для

¹ З-за любові (італ.).

² Да крайняй мяжы (лац.).

слухай сваё

ІНТЭРФАРБЫ БЕЛАРУСКАГА РОКУ

"Personal Depeche" (Belarusian DM tribute),
Мн., 2002, "MSH records" / "EMI music".

Гэтая музычная падзея бярэ адлік ад 20 лістапада мінулага года, калі ў мінскім прэстыжным клубе "Alcatraz" адбылася прэзентацыя "Беларускага трыб'ют-альбома "Depeche Mode", выдадзенага пры дапамозе слаўтай галандскай фірмы "Philips". І падзея надзвычай неардынарная, бо ўпершыню лідэры беларускага року выйшлі ў шырокі свет у сур'ёзным міжнародным праекце.

Для пачатку растлумачу, што трыб'ют-альбом — гэта альбом-прысвячэнне, калі новае пакаленне суперзвездаў аддае даніну павагі каму-небудзь з папярэдняга, па-свойму выконваючы яго песні. Першым беларускім трыб'ютам можна лічыць "Песнярок" (Rap records, 1997), дзе рэпертуар незабытых "Песняроў" разнастайна інтэрпрэтавалі "Крама", "Тройца", "N.R.M.", Валік Грышко, "Нейра Дзюбель" ды іншыя калектывы.

Аб'ектам цяперашняй увагі стаў не менш каларытны кумір — брытанскі гурт "Depeche Mode", затое больш класны, бо права выканання якой-небудзь песні такога супермонстра каштуе немалых грошай, а праект задумваўся як цалкам легальны, дзеля чаго і спатрэбілася дапамога "Philips". Затое цяпер і прадстаўнікі "Philips", і самі суперзвонкі сусветнага маштабу не па расказах, а на ўласны слых ведаюць гукі беларускага року (Марцін Гор, лідэр "DM", асабіста адбіраў прэтэндэнтаў, выбраў іх 15, з якіх асабліва былі уражаны гуртом "Крыві").

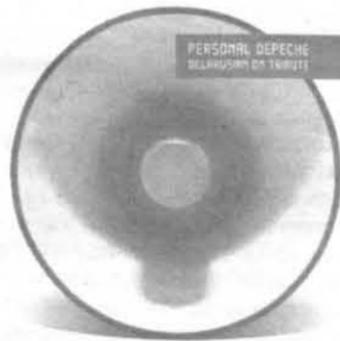
Дарэчы, што ж за кумір "Depeche Mode", чаму яго ўсе так любяць? О, гэта эпахальная каманда, якая пасля доўгіх студыйных эксперыментаў нямецкага "Крафтверка" вывела на пачатку 80-х электронную музыку ў канцэртныя залы. А каму такіх рэгалій недастаткова, нават гэты трыб'ют-альбом давядзе, што была ж яшчэ цудоўная музыка, прыгожая мелодыя, якія выдатна гучаць у любым стылі (тут і грандж, і этна-поп, і панк-рок, і джаз, і нават звычайная папса).

Перш чым назваць тых, каго адабраў сам Марцін Гор, мушу прыгадаць адзін характэрны суб'ектыўны самасуд мясцовых адмыслоўцаў, бо літаральна напруэдадні знакамитага фестывалю беларускага року "Басовішча" журналіст і музыкант Улад Бубен нешта расшчыраваўся супраць "нацыяналістаў року" ў газеце "Згода" (№ 25 за 19.07.2002): "Басовішча" — гэта маленькі фест мясцовага значэння, на які запрашаюцца дзве-тры польскія слаўтасці, якія ў самой Польшчы папулярнасцю не карыстаюцца". Дык вось з 15 фаварытаў Гора не аказалася ніводнага ўлюбёнца спадара Бубена і яго самога, затое аж 10 куміраў "Басовішча": слаўтыя "N.R.M.", "Крыві", "Zet", Аляксандр Памідораў, "Нагаскія", "Тройца", Тодар Вайцюшкевіч, зоркі апошніх гадоў "Імпэт" і "Нейра Дзюбель". Дадайце да гэтага спісу нацыянальна свядомых інструменталістаў джаза з гурта "Яблычная гарбата" ды аўтэнтчны фальк гурта "Guda" і вы зразумееце прыярытэты адбору сусветных аўтарытэтаў.

Зрэшты, без праблем і тут не абышлося, бо ёсць сведчанні, што Гору спадабалася "Крама", а на дыску сярод сапраўдных нацыянальных рок-куміраў замест "Крамы" апынулася нейкая нікому невядомая Людміла, якая ранні суперхіт "See You" (1982) ператварыла ў такую бессэнсоўную папсу, што з нечага падобнага варта было чакаць не "Depeche Mode", а штосьці накшталт "Spice Girls".

Нехта спашлецца на факт, што не варта, маўляў, параўноўваць сціплы дзівочы вакал з магутнай напругай голасу Дэвіда Грэма, але ж Вераніка Круглова ў песні "Без гучных словаў" ("Freelove", 2001) дараўналася. Дый Дана Жвалік з гурта "Імпэт" (песня "In Your Room", 1993).

Цікава, што я асабіста адкрыў гурт "DM" даволі пазнавата (у 1986 годзе) і трохі незвычайна: у нейкім замежным часопісе прычытаў рэцэнзію на свежанькі тады альбом "Black celebration". Маў-

ляў, такі шэдэўр, што ніводнага разу за ўвесь альбом не паўтараецца рытмічны малюнак. Во, думаю, "дэпеша моды электроннага веку", што і пахваліцца няма чым акрамя чыста механікі. А тут бац — і прывозыць мне з-за "бугра" сам дыск (тады яшчэ вінілавы, якіх тут так і не навучыліся якасна вырабляць). І рытмічны малюнак усіх адзінаццаці трэкаў сапраўды так уразіў, што на доўгія гады стаў ўлюбёнай працай "Depeche mode" (хоць больш папулярным лічыцца "Violator", 1990).

Калі маіх больш традыцыйных у густах сяброў парадавалі "N.R.M.", А.Памідораў, Тодар, нагадаўшы ім альбомы "Violator" і "Music For The Masses" (1987) у сваіх трэках "Твой Езус", "Ніколі не прыніжай мяне", "Зноў прагну цябе". А вось мае настальгічныя ўспаміны абудзіў "Ляпіс Трубяцкой" у песні "Пытанне часу".

Асабліва пашанцавала песні "I feel you" (1993), якая прагучала і па-беларуску (праект Піта Паўлава "Нагаскія"), і па-англійску (панк-гурт "Нейра Дзюбель") ды яшчэ з фолькавым дадаткам ад гурта "Гуда".

Неверагодныя ілюзіі выклікае "Вольная краіна" (1997) у версіі "Тройцы", прафесійна гучаць трэкі гуртоў "Калі Юга", "Flat", "Гаер", Аляксея Шадзько. Адны пераасэнсоўваюць спадчыну "Depeche mode" на роднай беларускай мове, другія захоўваюць гучанне першакрыніцы, а чацвёрта з пятнаццаці звярнуліся да рускіх перакладаў. Але факт: у розных версіях свет пачуе беларускі рок у гэтым праекце.

Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

дэбют

ВЫСОКАЎСКАЯ ПАЭТКА

•Глеб ЛАБАДЗЕНКА.

Насця Пыжыкава нарадзілася ў вёсцы Высокае Аршанскага раёна Віцебскай вобласці. Цяпер вучыцца ў 8 класе.

Вершы Насця піша з 4 класа. Ёй пашчасціла, што побач ёсць такі цудоўны чалавек, як Людміла Сынцарова — кіраўнік паэтычнага гуртка. Людміла Пятроўна — гавуч, выкладчыца рускай мовы. Але вершы дзяўчынкі толькі на беларускай мове, і амаль ўсе пра каханне. Насця паведаміла, што Людміла Пятроўна вазіла вучняў у Ляўкі, Вязынку, Віцебск, Мінск, у Пушкінскія мясціны. На здымку — Насця ля магілы Аляксандра Пушкіна.

Насця складае вершы, малюе да іх ілюстрацыі, удзельнічае ў школьных спектаклях, спявае, танцуе. Ёй падабаецца сучасная музыка, кнігі пра светлае каханне (марыць мець такое ж). Насця любіць родную Аршаншчыну, ганарыцца адным з лепшых яе сыноў — Уладзімірам Караткевічам. Самае дарагое месца для яюнай паэткі — стары парк у родным Высокім, дзе яна, здаецца, ведае кожную травінку. Што сказаць больш? Чытайце...

Насця ПЫЖЫКАВА

І адразу пытаю:
— Як жывеш, прыгажосць?

Тут вясна апрапае
Усё ў бялюткі вэлюм,
Бэз-язмін засцілае,
Як абрусам, зямлю.

Тут улётку на ліпах
Пчол — не бачна лістоў,
І купальня ўсіх кліча:
— У Аршыцу — з масткоў!

Тут увосень рабіны
Усміхаюцца клёнам.
Чарнавокі-ажыны
Сустрэкаюць з паклонам.

Усё хаджу, не стамлюся
Па аляях тваіх.
У сваіх думках малюся:
— Мілы парк мой, жыві!

ВЯЗЫНКА

А бярозкі ў жоўтых хусцінках
Засланілі ад ветру мяне —
Гэта нас сустракае Вязынка,
Дзе і сёння Купала жыве.

Проста ўсё: стол, і лыжкі, і міскі,
Даматканы дыван на сцяне.
І маленькага Янкі калыска —
Усе струны душы закрэне.

Тут жалейка і кнігі старыя,
Фотакарткі даўгіх тых гадоў,
Дзе такія ўсё маладыя —
Развітання шча час не прыйшоў...

Уладзіміру КАРАТКЕВІЧУ

Ну і няхай сёння раніца шэрая,
І не восень ужо, не зіма,
Мы прыйшлі віншаваць Караткевіча,
Хто сказаў, што яго тут няма?

Выйдзе зараз, ўсміхнецца і скажа:
— Добрай раніцы, земляк!
І сніжынкі бялюткія лягуць
На сівыя яго валасы.

І праглыне праз хмары сонца,
Праз завею убачым вясну.
Будзем вершы чытаць мы бясконца
Разам з ім пра Радзіму сваю.

У ЛЯЎКАХ

Дзве сасонкі-сястры
Сустрэкаюць на ганку,
Нібы прасяць яны:
— Пакланіцеся Янку!

Мы ж ідзем да яго,
І прасіць нас не трэба,
І глядзіць наўздагон
Нам Высокае неба.

зімовы матыў

ЛЕБЕДЗІНЫ ПРЫЧАП

Пасля першых замаразкаў і снегападу вялікая чарада лебедзяў сабралася ля набярэжнай Брэста. Цяпер тут за паўсотні птушак, і іх колькасць павялічваецца. Зімоўку на гэтым месцы грацыёзныя птушкі аблюбаваў даўно. Збіраючыся ў чараду, яны паспяхова могуць падтрымліваць праталіну ад замярзання, а брэстаўчане прыходзяць з дзецьмі паглядзець і пакарміць велічных птушак.

Фота Рамана КАБЯКА,
БелТА.

радыёэфір

ПРА БЕЛАРУСЬ НА РОЗНЫХ МОВАХ

6 студзеня спайняецца пяць гадоў з дня, калі голас Беларусі ўпершыню пачулі за мяжой на англійскай мове.

Радыёстанцыя "Беларусь" Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі Рэспублікі Беларусь пачала англамоўнае вяртанне з гэтай пашырэння слухачкай аўдыторыі, стварэння праўдзівага вобраза нашай краіны на міжнароднай арэне.

Маладая высокакваліфікаваная каманда радыёжурналістаў, перакладчыкаў і мадэратараў прапануе замежным слухачам усебаковую, аператыўную інфармацыю пра сённяшні дзень нашай Бацькаўшчыны, а таксама яе мінулае.

Пяць гадоў спайняецца і рускамоўнаму вяртанню радыёстанцыі "Беларусь". А ў планах Белтэлерадыёкампаніі — павелічэнне аб'ёмаў англа- і нямецкамоўнага радыёвяшчання, а таксама адкрыццё вяртання на польскай і іспанскай мовах.

У штодзённых праграмах на беларускай, рускай, англійскай і нямецкай мовах зараз мы прапануем слухачам «Весткі з Бацькаўшчыны»: актуальныя каментарыі і гутаркі, інтэрв'ю, рэпартажы і нарысы пра розныя аспекты жыцця Беларусі.

У еўрапейскіх краінах нас можна слухаць штодзённа з адной да трох гадзін па Грынвічу на частотах 7210 і 5970 кілагерц і з 19-ці да 21-й гадзіны (таксама па Грынвіцкім часе) на частотах 1170, 7105 і 7210 кілагерц.

Калі вы маеце якія-небудзь пытанні ці пажаданні, пішыце нам на адрас: радыёстанцыя "Беларусь", вуліца Чырвоная, дом 4. Мінск, Рэспубліка Беларусь.

Нашы тэлефоны: (00375) 284-40-39, (00375) 239-58-30. Факс: (00375) 284-85-74.

Наш электронны адрас: radiominsk@yahoo.com

АНОНС

ВОБРАЗ ЛЕГЕНДАРНАЙ НАСТАССІ СЛУЦКАЙ...

У беларускай сталіцы зняты апошнія сцэны новага мастацкага фільма кінастудыі "Беларусьфільм" "Легенда пра Настасю Слуцкую". Гледачы ўбачаць яго ў наступным годзе.

Ролю галоўнай герані, маскоўскай князёўны, асветніцы і абаронцы зямлі беларускай Настасі Слуцкай, выконвае актрыса Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы Святлана Зелянкоўская. Гэта яе першая значная кінароля. Дарэчы, каб увайсці, што называецца, у вобраз легендарнай Настасі Слуцкай, ёй давялося навучыцца пераносіць і гарачы лёд, і холад, ездзіць верхам на кані, прычым у поўным баявым адзенні — калчузе, латах, пры зброі — агульнай вагой не менш дзесяці кілаграмаў... Але самае цяжкае, па словах актрысы, стварыць вобраз герані — спачатку пяхотнай, кволай жанчыны, а потым валяючай, адважнай, рашучай народнай правадыркі, здольнай у крытычны момант гісторыі павесці за сабою людзей.

Тэцыяна ХРАПІНА, "Мінск-Навіны".

сямейная гісторыя

АДЗІНЫ МУЖЧЫНА ІНЫ АФАНАСЬЕВАЙ

Сама сабе Іна Афанасьева з дзяцінства не падабалася, чамусьці цвёрда верыла, што яна "гадкае качаня", і таму нават саромелася, калі яе называлі артысткай. Яны падобныя на прынцэс і каралеў, а з лютэтка на яе спадыбла глядзела худзенькая дзяўчынка з хлапчай стрыжкай.

Тым не менш ужо з першага класа ў школе Іна стала своеасаблівай славуцасцю, талісманам усіх святочных канцэртаў у родным горадзе Магілёве, ніхто нават не аспрэчваў яе права стаяць наперадзе хору.

Стаўшы амаль дарослай, у 16 гадоў, Афанасьева прадаўжала быць першым нумарам усіх канцэртаў, але ні пра кар'еру спявачкі, ні пра вялікае каханне не марыла. І ўсё ж, скончыўшы школу, паддалася ўгаворам знаёмых і паехала ў Маскву, у Інстытут імя Гнесіных, паступаць на аддзяленне вакалу. Здала ўсе экзамены, але не прайшла по конкурсе. Вельмі не перажывала, вярнулася ў свой Магілёў. Прадаўжала спяваць у гарадской самадзейнасці, а хутка яе запрасілі на работу ў Палац культуры чыгуначнікаў. У гэты час у Магілёве з'явіўся вакальна-інструментальны ансамбль "Спектр", у якім Іна Афанасьева стала салісткай.

І на першай жа рэпетыцыі лёс звёў яе з чалавекам, які потым стаў яе мужам. Гэта быў Валера Стральцоў, які бацьку Іну на сцэне яшчэ маленькай. Афанасьева і сёння памятае імгненне, калі сустрэлася з позіркам Валеры (ён быў адзін з арганізатараў ансамбля), і яе рэпетыцыя пайшла наперакасяк, нават словы забывала, тым больш, што і Стральцоў не зводзіў з яе вачэй... Але ён быў на трынаццаць гадоў старэйшы, жанаты, меў маленькага сына. Афанасьева, як магла, супраціўлялася раптоўнаму каханню, хоць побач з Валерам ёй было спакойна і радасна. Ён быў дарослы, разумны, надзейны. У горадзе, дзе ўсе пра ўсіх і пра ўсё ведалі, хутка сталі пляткарыць і пра Іну з Валерам. Іна пакутавала, але ніколі нават размоў аб разводзе Валеры з жонкай не дапускала. Гаворыць: "Я разумела, што гэта трагедыя для яго сям'і. Я вельмі баялася браць гэты грэх на сваю душу".

І аднойчы яна прыняла адзіна правільнае, як ёй здавалася, рашэнне: сабрала чамадан і паехала ў Мінск. Спадзявалася ўцячы ад сябе, кахання, пакут і плёткаў. Але і Валера прыняў рашэнне: ва ўсім прызнаўся жонцы і паехаў у Мінск. Да Іны.

Напэўна, так было задумана лёсам: каханне Іны і Валеры аказалася мацнейшым за абставіны.

На той час Афанасьева працавала з арке-

страм маэстра Фінберга. Адразу пасля Валерынага разводу яны ажаніліся, і ім далі 9-метровы пакой у інтэрнаце, дзе жылі многія маладыя і бяздомныя сталічныя артысты. Там Афанасьева і Стральцоў пражылі восем гадоў. Там нарадзіўся іх сын Ванюша.

Але жыццё часцей пасылае выпрабаванні, чым адорвае сваімі шчодрасцямі. Валеры доўга не мог даказаць сталіцы свае прафесійныя магчымасці. Ініца кар'ера яшчэ толькі пачыналася, таму недахоп грошай пастаянна нагадваў пра сябе. Іна цягнула, бо разумела, што цяжкасці часовыя і хутка муж стане на ногі.

Іна зрабіла ўсё магчымае, каб сын Валеры, Антон, не стаў чужым у яе сям'і. Больш таго, яна і свайму Ванюшу заўсёды гаварыла, што ў яго ёсць старэйшы брат. І калі Антон прыязджаў у Мінск да бацькі, яна вельмі старалася пасябраваць з ім, каб абодва хлопчыкі сапраўды ўсведамлялі сябе братамі.

Таму пасля сканчэння школы Антон вырашыў жыць у сям'і Валеры і Іны і паступіў у БДУ. Сёння Антону 20 гадоў, Ваню — 11, і яны, як і марыла Іна, сапраўднаму дружныя.

Афанасьева і Стральцоў годна перажылі амаль дзесяцігоддзе безграшоў, бытавой неўладкаванасці і пякельнай працы. Яны ведалі, што маюць права на большае, чым "апартаменты" ў інтэрнаце і гастролі ў вясковых клубках. Але гэта яшчэ трэба было даказаць астатняму свету. Сёння Іна Афанасьева і Валеры Стральцоў — вядомыя людзі. Яна — самая яркая спявачка краіны, вядзе папулярную нядзельную перадачу на тэлебачанні. Ён займаецца сцэнічным музычным абсталяваннем. І, дарэчы, карыстаецца вялікім аўтарытэтам нават у такіх недасягальных зорак, як Ала Пугачова. Але чаго гэта каштавала — ведаюць толькі яны ўдваіх.

Работа ў Іны такая, што яна заўсёды на вачах ва ўсіх — кветкі, паклоннікі, гастролі... Стральцоў ні разу нават намёкам не паказаў, што раўнуе, ні разу не было сцэн: "Кідай спяваць ці — развод!" Нават калі ноччу звоняць настурныя "крутыя хлопцы", маўляў, прыязджай, зорка, мы тут гуляем, а ты наша любімая артыстка, Валеры не праводзіць прадуманых допытаў наконт гэтых "сяброў". Затое Іне заўсёды здаецца, што яе муж "патрэбны кожнаму слупу", а калі побач з ім будзе заўважана нейкая дзяўчына больш чым два разы запар... "О, мае эмоцыі вельмі моцныя... Я ж Валеру кахаю..." Як аказалася, Іна любіць "вострыя" пачуцці — хутка ездзіць на аўтамабілі, апускаецца пад ваду з аквалангам. І разам з тым яна цяроплівая гаспадыня — у хатняй гаспадарцы рыбка, кот, сабака... Усім утульна ў гэтым доме.

І ўсё ж пра яе і ў Мінску таксама ходзіць шмат плёткаў. То яна пяты раз разводзіцца, то яе чарговы раз назаўсёды кідае муж...

Тыя ж, хто бывае ў іх дома, а гэта толькі сябры, гавораць: "Ды вы нібы прылеплены адзін да аднаго!" Іна і сама гэта адчувае, і калі хаця б адзін дзень няма побач мужа, фізічна адчувае пустату: "Часам нават холадам цягне..." Яна лічыць, так адбываецца таму, што яны вянчаліся. А яшчэ таму, што і Бог бацьчы іх непадзельнасць і напамінае, што не слава, а цяпло кахання — сапраўдная апора ў жыцці.

На пытанне, ці шчаслівая Афанасьева сёння, на вяршыні славы, калі ўсё нарэшце склалася на зайздрасць многім: вядомасць яе і Валеры, у іх растуць выдатныя сыны, утульны дом, заробленыя грошы яны могуць "транжырыць" на падарожжы, каб дзецям свет паказаць, Іна адказала не адразу. Калі мне стала ўжо няёмка за даволі банальнае пытанне, пачула: "Заўсёды быць шчаслівым немагчыма. Я баюся адказам суроччыць свой лёс. Для мяне галоўнае быць маці, сябрам, апорай, аховай сваёй сям'і. А яшчэ да глыбокай старасці не страціць Божы дар — каханне. Маё да Валеры, а яго да мяне. І тады на ваша пытанне я змагу адказаць так: "Усё ў жыцці больш-менш адносна, акрамя кахання..."

Святлана МАРТАЎСКАЯ.

КАЛЯДНЫЯ ПРЫСВЯЧЭННІ

Сяргей ПАНІЗНІК

МАЦІЦА МАЛЬДЗІСА

Даўно ў святліцы Мальдзіса забранзавела маціца — трымае нашу столь, бо сам Адам нібы атлант! Беларусістыкі гарант глытае хлеб і соль, — дапамагае бэлечкам: яны вісяць над цемечкам (як жыць без вышыні?). Уціску і гайні спружынай — племя Гудава. Не быць Радзіме хутарам, і не асець на пні, — бо накруціў на маціцу Скарына разам з Мальдзісам Еўропы карані.

ХАДЗІЛА СОНЦА ПА ЗЯМЛІ

"А надвор'е было такое, што сонца па зямлі хадзіла..." Юрмальская згадка сястры Ніны.

Быў раем хутар. Пры бацьках усё, што сеялі, радзіла, Раса іскрылася ў руках, бо сонца па зямлі хадзіла.

На Прорвы, Гіню, Латышкі ківалася вясны кадзіла. З Бабышак з'ехалі бацькі...

А сонца па зямлі хадзіла.

Дзіна — суседка бальшакоў — і нас на хвалі пасадзіла. Ці ж вернемся мы ў след бацькоў, дзе сонца па зямлі хадзіла?

Сястра, зажурынка мая, і ты мне кладачкі маціла. Вясной пакормім салаўя, — каб сонца па зямлі хадзіла.

Са сцэжак тчэцца радавод. Зара радно падмаладзіла. Каб разам быць — глядзі на ўсход: ты ж з сонцам па зямлі хадзіла!

А вочы ўначы відущыя. А зоры ўначы падманныя. А, можа, я тут прыблуда?..

"МІЖ СВЯТАЎ І СТОМНЫХ БУДНЯЎ"

(З прэзентацыі ўкладзенага А.Кірвелем зборніка Н.Маціш, А.Кавалюк, А.Хатэнка "Тры грацы", якую правёў у Доме літаратара М.Скобла).

А вочы ўначы відущыя. А зоры ўначы падманныя. А, можа, я тут прыблуда?.. Антаніна ХАТЭНКА, "Ноч".

А Кірвель — што кот відущы. А Скобла ўначы — падманны... Гарыць каганец, і тлушчу хапае спазнаць заганы.

Была б тут і я занудай, калі б не прасілі барды: "Не будзь ты ўначы прыблудай! Не будзь ты ўначы — упартай!"

У сподачку покліч рання і ўсе патаемы грацы. Паэтка... Другога звання няма для натхнёнай працы.

Мілонік Вячаслаў ІВАНЧЭНКА

шукайце ў інтэрнэт: www.brik.org

НА СУВЯЗІ — БРІК

МАХ і Vitamin, Влад і Балотны Корч, Закідон і Шчукунь, Алегыч і Турыст — мянушкі, якімі яны карыстаюцца паміж сабой. Яны ўсюды: ад Віцебска да Пінска, ад Брэста да Оршы. Іх інфармацыя сцякаецца ў адзіны цэнтр з кодавай назвай "БРІК".

Паважаны чытач ужо, відаць, настроіўся на шпіёнска-дэтэктыўную гісторыю. Не, гэта зусім іншы жанр, але ж не менш цікавы, бо ў ім прысутнічаюць пэўныя мэты, апантанасць, інтрыга, экстрым, сучасныя тэхнічныя сродкі. Менавіта апошня і дазволілі стварыць арганізацыю з інтрыгуючай назвай "БРІК".

Беларускі рыбалоўны Інтэрнэт-клуб (БРІК) быў створаны некалькі гадоў таму групай энтузіястаў. Іх аб'ядноўвала не толькі рыбалавецкая "хвароба", але і занепакоенасць станам рэк і азёр Беларусі, павелічэннем браканьерства і катастрофічным змяншэннем рыбных запасаў. Інтэрнэт-клуб аб'яднаў людзей, што займаюцца толькі аматарскім і спартыўным рыбалоўствам, усімі магчымымі сродкамі вядуць барацьбу з браканьерствам і забруджваннем вадаёмаў і прапагандуюць ідэі аховы прыроды. БРІК — вельмі дэмакратычная, адкрытая для ўсіх арганізацыя, сяб-

рам якой можа стаць кожны, хто падтрымлівае яго ідэі. Досыць набраць электронны адрас www.brik.org, каб адчуць атмасферу сяброўства, узаемадаверу і ўзаемадапамогі паміж сябрамі клуба, прачытаць артыкулы, прывесчаныя праблемам аховы прыроды, і заявіць аб жаданні працаваць разам.

Дарэчы, звяртацца да клубнага сайта не пашкодзіла б і тым, хто на дзяржаўным узроўні павінен ахоўваць прыроду. Яны знайшлі б там шэраг слушных прапановаў, якія не даспадобы толькі тым, хто нішчыць прыроду і яе багацце. Час ад часу гэтыя прапановы даходзяць да "вярхоў" і па іх прымаюцца рашэнні. Прыкладам можа быць забарона шырокага продажу рыбалавецкіх сетак на рынках Беларусі.

Безумоўна, сябры клуба застаюцца апантанымі рыбалоўцамі, для якіх вынікі палявання неаб'якавыя. Досыць зазірнуць на старонку клубнай "абш-

чалкі", каб адчуць сітуацыю амаль па ўсёй рэспубліцы. Нехта дабыў важкага шчупака (тут жа: як, дзе і на што лавіў), камусьці пашанцавала на судака, а нехта ў распачы скардзіцца: "Так, такой дробязі ўжо і не чалкі". Могуць і пажартаваць з сябе. "Ляшчара" з Мінска, якому не ўдалося выехаць на чарговую рыбалку, не смуткуе: "А я адкрыў бляшанку тушонкі і ем. Вось". Увогуле, рыбакі — народ непаседлівы і адчайны. Іх не спыняе ні снег, ні вецер, ні адлегласць да возера мары, дзе ўсё "самае-самае": і лес, і вада, і рыба.

Час ад часу збіраюцца клубаўцы на рыбалавецкія фестывалі (апошні быў на Бярэзіне). Гэта шчаслівая магчымасць пазнаёміцца з тымі, каго ведаў толькі праз Інтэрнэт, паспаборнічаць у рабалоўным майстэрстве і проста пасядзець ля вогнішча з сябрамі. А пакідаючы гасцінны бераг, замацаваць на адным з дрэў друкаваны заклік:

"Пакінь гэта месца такім, якім ты жадаеш яго ўбачыць наступны раз". Дарэчы, гэтыя прыродаахоўныя ўлёткі і многае іншае рыхтуецца за кошт добраахвотных ахвяраванняў сяброў клуба. А зона спонсараў у клубным сайце застаецца некрутай. І я ўслед за клубаўцамі з надзеяй гукаю: "Ау! Дзе вы?"

Няўжо нікога не кранае лёс нашай прыроды-матухны?

І апошняе. Калі вы на дарозе, у лесе, каля возера ўбачыце аўтамашыну з наклейкай у выглядзе рыбы з абрэвіятурай "БРІК", ведайце: гэта вашы знаёмыя з Інтэрнэтаўскага сайта.

НА ЗДЫМКАХ з архіва БРІК: сябры Беларускага рыбалоўнага Інтэрнэт-клуба на рыбалоўным фестывалі на Бярэзіне; удача напаткала мінчаніна Уладзіслава Сакалоўскага на Прыпяці; ім не страшны прыродныя катаклізмы.

Тэкст і фота Яўгена КАЗЮЛІ.

Эўрыка!

ТРЭНАЖОР З ПАРТФЕЛЯ

Фурор зрабіла вынаходства беларуса Мікалая Соцкага на 51-м Сусветным салоне вынаходстваў, навуковых даследаванняў і прамысловых інавацый "Брусель-Эўрыка-2002". Разам з такімі карыснымі і неверагоднымі распрацоўкамі, як вадародны рухавік для аўтамабіляў, кіраваць якім можна з дапамогай джойсціка, спартыўны трэнажор нашага суйчынніка быў удастоены залатога медаля з адзнакай.

Сусветны салон інавацый, які традыцыйна праходзіць у Бельгіі, з'яўляецца адной з самых прадстаўнічых выстаў аб'ектаў прамысловай уласнасці (вынаходстваў, карысных мадэляў і прамысловых узораў) у свеце. У ім штогод прымаюць удзел прадстаўнікі 40 краін, якія выстаўляюць каля 1 000 распрацовак. Сярод гэтай разнастайнасці і аказаўся трэнажор Соцкага — "Бізон-1".

Каб "раскруціць" такі маленькі і нязграбны на першы погляд прыбор, вынаходніку давялося арганізаваць на салоне сапраўднае

сілавое шоу. Прасцей кажучы, дэманструючы сілу рук, якой можна дасягнуць пры рэгулярных трэніроўках на гэтым трэнажоры, наш суйчыннік тройчы на дзень шэсць дзён запар вязаў вузлы з велізарных сталёных цвікоў. "Спачатку ніхто не мог павярыць, што такое маг-

чыма, — успамінае Мікалай Барысавіч. — Думалі, я фокуснік які-небудзь. Прасілі нават пінжак зняць... Нібыта можа з рукава дастаць. Наогул рэакцыя наведвальнікаў была незабыўнай".

Гледзячы на Мікалая Соцкага, сапраўды складана паверыць у яго незвычайную сілу. Метр семдзят рост, прыкладна 70 кілаграмаў вагі... Адным словам, не Геракл.

— Цікава, ці шмат часу спатрэбілася на трэніроўкі з трэнажорам, каб дасягнуць такіх вынікаў? І чаму менавіта цвікі?
— Справа ў тым, што ў мінулым я тройчы чэмпіён Бела-

русі па грэка-рымскай барацьбе, — тлумачыць Мікалай. — Але большага дабіцца так і не змог: кісці рук былі вельмі слабымі. І як ні стараўся, не змог гэта выправіць. Праз некаторы час, будучы трэнерам, я зноў сутыкнуўся з падобнай праблемай. Як трэніраваць сваіх падапечных? Доўга шукаў выйсце. І ўжо потым, калі рыхтаваў дысертацыю па мадэліраванні рухаў цела, узнікла ідэя: а чаму б не прыдумаць які-небудзь трэнажор, падобны па функцыянальнасці на руку чалавека? Так і з'явілася пробная канструкцыя са сферычнымі шарнірамі, першыя ж выпрабаванні якой паказалі добрыя вынікі. Праз некалькі месяцаў трэніровак я зусім інакш адчуваў свае рукі! Вось тады і ўспомніў пра барца-цяжкавагавіка Сянатараву, які завязаў з цвікоў розныя фігуры. І вырашыў паспрабаваць. Як жа я здзівіўся, калі цвікі пачалі гнуцца.

— Але ў вас усё ж была папярэдняя фізічная падрыхтоўка...

— Так, але гэта толькі паскорыла тэрміны. Калі трэніравацца на трэнажоры хаця б па 10–15 хвілін у дзень, праз год любы мужчына можа апрабаваць гэты нумар. Хаця, вядома ж, цвікі — гэта проста шоу. А калі сур'ёзна, то, трэніруючыся такім чынам, можна на "перакрыць" больш за 20 відаў спорту: усе віды барацьбы, бокс, усходнія адзінаборствы, хакей, баскетбол, армрэстлінг і г.д. Акрамя таго, можна скарыстаць маю канструкцыю і проста для аздаўлення. Бо, дзякуючы сферычным шарнірам, трэнажор ператвараецца ў своеасаблівы кубік Рубіка і дазваляе выконваць з ім неабмежаваную колькасць практыкаванняў. Сеў перад тэлевізарам — і круці сабе!

На развітанне жадаю Мікалаю Соцкаму поспехаў і паціскаю руку... Ці трэба гаварыць, што нават праз паўгадзіны я адчуваў яго "лёгкі" поціск!

Надзея ДЭКОЛА, "СБ".

«Голас Радзімы»
Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суйчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

Пазицыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», могуць не супадаць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны індэкс у Беларусі 63854. Тыраж 2 093 экз. Заказ 3069. Падпісана да друку 27. 12. 2002 г. у 12.00. Газета набрана і звярстана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім комплексе.

Адрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку» (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны: (+375-17) 288-11-97 (бухгалтэрыя, тэл./факс), 288-12-80, 284-76-56, 288-17-82.

ЧЫТАЙЦЕ «Голас Радзімы»
У ІНТЭРНЭЦЕ:
<http://golas.promedia.by>